

NARODNI DNEVNIK

Izbeja vsak dan opoldne, izven nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

DRAVNOSTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifa.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Čez noč ne more nič biti.

Argumentacija naših opozicijskih strank izven dosledno v obljubi: Ko bomo mi na vladi, pa bo takoj vse bolje. Druga plat te več ko prazne obljube pa je, da je vse, kar dela nasprotna stranka, absolutno za nič. Res pa seveda ni ne eno ne drugo, ker ne more delati nobena stranka čudežev, kakor tudi ne more obstati stranka, ki dela dosledno samo absolutne napake. Vsa ta argumentacija je le za najbolj primitivne ljudi, ki niso sposobni niti za najmanjšo kritiko in sprejemajo vse, kar se jim podaja, pa naj bo to še tako velika glupost.

Med take prazne obljube spada tudi zatrjevanje, da bo kar čez noč tu enakopravnost, kakor hitro zmaga seljaška demokracija. In prav tako prazno govorjenje je, če kdo obljublja manjše davke, red v upravi in slične lepe stvari, samo da bo oblast v njegovih rokah. Ne bodo niti davki manjši, ne bo še dolgo reda v upravi in tudi od drugih slabih stvari bomo še dolgo trpeli, ker se pač čez noč ne da narediti nobena stvar.

Država potrebuje svoje fiksne dohodka in vsi vemo, da danes država preje premalo, ko pa preveč investira. Vemo pa tudi to, da je apel na državno pomoč vedno večji. Kako naj bodo torej davki nižji! Sicer pa zlo ni niti v tem, da so tu davki in da morajo ostati davčni dohodki nezmanjšani, zlo je le v tem, da je produktivnost padla, da ljudje manj zaslužijo in da vsled tega vedno težje plačujejo davke. Dvigniti produkcijo je zato problem vseh problemov in če se bo podvojil donos zemlje, če bo povečana produktivnost naših tovarn, če bo imel trgovec več obrata, obrtnik pa več dela, bo takoj davčno vprašanje omiljeno. Pa vprašajte naše stranke, kako mislijo dvigniti produkcijo! Kje zasledite kak program, kje kak načrt?

Naša gospodarska kriza je predvsem v tem, ker je donos zemlje premajhen. Donos pa je premajhen, ker ne more kmet vsled prezadolženosti nič investirati. Kako pa odpraviti prezadolženost kmeta, kako osvoboditi zlasti srbskega kmeta od oderuštva, o tem naše tako gostobesedne stranke molče. In vendar je dala Slovenija že praktičen primer, kako je mogoče to izvesti. Ali imamo stranko v Jugoslaviji, ki bi skušala slovenski primer izvesti tudi drugod? Ali se mar le ena stranka na to pripravlja? Ne, ker vse se bore le za takojšnjo oblast, mesto da bi se pripravljale za politiko z daljšim ciljem.

Drug tak problem je naša uprava. Jasno je, da uprava ne bo nikdar boljša, dokler ne bodo povsod dobri uradniki. Kaj pa pomaga vsa zakonska enakopravnost, če pa bodo v Sloveniji davčni uradniki storili svojo dolžnost, v južnih krajih in zlasti v Beogradu pa ne. Faktična enakopravnost bo stokrat na dan razveljavila vso zakonito določeno enakopravnost. Kdo pa se danes trudi, da dobi Jugoslavija res prvovrstne uradniške nastave? Naše stranke? Kaj pa še! Te imajo samo eno skrb, da je uradnik v njih strankarski službi.

Samo varanje naroda je obljubovanje, da bo kar čez noč bolje, samo da se zgodi v vladi sprememba. Tudi v najboljšem slučaju ta sprememba ne more dati nič drugega, ko da je ustvarjena možnost za nov način dela. Toda kje so ljudje, ki bi poznali ta novi način dela in kje so politiki, ki bi znali uveljaviti to novo delo! Med našimi strankarji? Blagor ti-stemu, ki najde le enega!

Ni bila narodna svoboda priborjena čez noč, ne bo darovano tudi njegovo

Odločitev pade v pondeljek.

Beograd, 28. januarja. Včeraj popoldne je bil dr. Korošec dalje časa pri Vukičeviću. Ko je prišel od njega, je izjavil novinarjem: Vztrajali bomo z radikali do kraja. Svoje usodo smo zvezali z usodo radikalne stranke. Ta izjava se je sinoči mnogo komentirala in iz nje sklepajo, da je politična situacija zelo resna in da se že misli na novo orientacijo.

Vso resnost situacije izpričuje telegram, ki ga je poslal Ljuba Davidović Stjepanu Radiću v Zagreb. O tem Davidovićevem telegramu trde v političnih krogih, da pomeni v glavnem preudici-elen sklep, ki naj ga sprejme v pondeljek demokratski klub. Smatra se, da je preokret demokratske zajednice sedaj že gotova stvar. Zlasti so zadovoljni z rezultatom včerajšnje seje in nastopom Ljube Davidovića samostojni demokrati. Neki uglednejši samostojni demokrat je rekel: Videli bomo na kateri strani je večina. Davidović dela in Pribičević tudi. Te dni bo končno ustvarjen klub demokratsko-seljaške zajednice, ki se bo potem pogajal. Ko bomo videli, da smo se na vse strani okrepili, bo Vukičević odletel, ker je sedaj vrsta na Davidoviću. Mi bi lahko, a nečemo brez nje-

ga delati. Izročili mu bomo vodstvo o akciji in se nadajamo, da bomo popolnoma uspeli.

V krogih opozicije se zatrjuje, da so Davidović, Pribičević in Radić dali drug drugemu formalne obljube, da bodo ustvarili to kombinacijo. Zagotavlja se, da je bilo na zadnjem sestanku, ki se je vršil med Davidovićem, Radićem in Pribičevićem, končno sklenjeno, da se demokratski klub združi s seljaško-demokratsko koalicijo in da se potem pride do koncentracije. Računa se, da bo na tako kombinacijo pristala tudi skupina pašičevcev.

Vukičeviću prijatelji pa premostrivajo stvar čisto drugače. Neki bližji Vukičeviću prijatelj je glede na vse te kombinacije izjavil: Mislimo, da je Radić pogrešil in to bo lahko uvidel te dni. Nam je bilo do dela. Potrebujemo proračun, davčni zakon in posojilo za dela.

Zanimivo je postopanje, ki naj ga zavzamejo muslimani. Radikali trde, da bi vlada, ako ostanejo muslimani zvesti današnji kombinaciji, ne podala ostavke. Imela bi sicer samo neznatno večino, a bi vendar lahko delala na proračunu, ker bi tudi Nemci v tem slučaju podpirali vlado.

Optimistična Radićeva izjava.

Zagreb, 28. januarja. Stjepan Radić je bil ves dopoldne v oblastni skupščini, kjer so se vršile seje oblastnega odbora. Ob 1. se je Stjepan Radić telefonično razgovarjal s Svetozarjem Pribičevićem. Ta razgovor je trajal četrte ure. Nato je sprejel Radić novinarje in jim izjavil, da se je ravnokar razgovarjal s Pribičevićem.

Prijatelj Pribičević mi je izjavil, da je v tem času imel demokratski klub sejo, na kateri je bilo 37 poslancev. Davidović je govoril na kratko o politični situaciji in naglasil vso važnost tega momenta, ko je seljaško-demokratska koalicija vzdržala dosedaj vse navale in poskuse, da se loči od ostale demokracije ali da se sama v sebi razbije. Nato je Davidović izjavil, da je potrebno, da tvorijo vsi zastopniki demokracije v parlamentu isti klub z istim predsednikom. To je izvalo veliko odobravanje in ako bi bilo prišlo do glasovanja, bi bil odbil ta predlog sigurno večino.

Seji so prisostvovali vsi ministri in na njihovih obrazih se je bralo, da se strinjajo z Davidovićem, oziroma da vsaj niso proti njegovemu predlogu. (Marinković je že to demantiral. Op. ured.)

Nato je vstal poslanec Dragiša Matejčić in izjavil, da se strijna z izjavo predsednika Davidovića in da smo na usodnem razpotju naše celokupne notranje

materielno blagostanje čez noč. Temveč šele po težkem delu bo vse to doseženo in šele prihodnja generacija bo mogla živeti bolje. Toda le pod pogojem, če ji bo sedanja generacija pripravila tla. Kdo pa skrbi za to? Morda naše stranke? Ne, ker kdo bi se mesto njih boril za oblast?

Ni se treba udajati nobenim iluzijam in naj pride na vlado ta ali ona stranka, razmere vendarle ne bodo boljše, če ne bomo mi vsi z resnim delom ustvarili novo ozračje, če ne bodo dali narodu novega duha in novega poleta, če se ne prične na vsej črti nova politika in sicer na daljši cilj.

Vse sedanje taktiziranje pa je samo ovira za pravo delo in to velja v prvi vrsti tudi za reklamo seljaške demokracije.

politike. Vprav zato pa je potrebno, da bodo, če le mogoče, prisotni vsi člani kluba, da bi ne bilo ugovorov. Sprejet je bil sklep s formalne strani. Davidović se je strinjal s tem mnenjem in takoj izjavil sledeče: Vse prisotne pozivam na sejo kluba, ki se bo vršila v pondeljek ob 10. dopoldne, a ostale poslance, ki niso navzoči, bom pozval brzojavno. V pondeljek se bo stvar rešila definitivno. Tačas pošljem telegram Stjepanu Radiću o tem.

Nato je Radić o svojem razgovoru s Pribičevićem izjavil še tole: Prijatelj Pribičević mi je takoj sporočil tudi vsebino tega telegrama, ki je zelo topel in prisrčen. Potem je dodal še Pribičević:

Meni je naš bodoči predsednik Davidović najodločnejše izjavil po seji to troje: 1. Dr. Marinković se popolnoma strinja z mojim predlogom. (Kar je Marinković demantiral. Op. ured.). 2. Gotov sem si večine in tudi za dr. Spaha se ne bojim, ker se tudi on strinja z menoj. 3. Čeprav bi pa te večine ne bilo, bi tudi s samo petimi člani šel v skupni klub. Nato sem, je dejal Radić, preko Pribičevića telefonično vrnil Davidoviću pozdrave. Pribičević mi je še povedal, da vlada v Beogradu nepopisno navdušenje zaradi tega modrega in odločnega nastopa vse demokracije.

O Vukičeviću je treba reči še samo to, da je v razgovoru z menoj nastopal tako, kakor da sedi na konju Jelačića bana v Zagrebu. Začel je namreč tako: Nisem vprav ono, kar je bil Pašić, a zato sem pomiril in uredil Bosno in s tem rešil najvažnejše vprašanje v državi. Meni je neznan, s čim, a bil sem rezerviran. Tako je potoval tudi ves nadaljni razgovor. Vidi se, da je Vukičeviću veliko kraljevo zaupanje omračilo pamet in se je razgovarjal z menoj tako, kakor se n. pr. nikdar ne bi razgovarjal z dr. Marinkovićem.

MUSLIMANI NISO S SELJAČKO DEMOKRACIJO.

Beograd, 28. januarja. Sinoči je narodni poslanec dr. Behmen podal novinarjem izjavo, v kateri demantira, da bi bil dal dr. Spaho v javnosti kakršnekoli izjave glede zedinjenja s seljaško-demokratsko koalicijo.

Pomembna Korošćeva izjava.

Beograd, 28. januarja. Po razgovoru z novinarji je dr. Korošec sinoči v ponovnem razgovoru poudarjal to, kar je bil rekel prej, samo se je še odločnejše izrazil v tem pravcu. Dejal je: Lahko svobodno rečete, da sem izjavil, kar se bližajo odločilni dnevi, predsedniku vlade Velji Vukičeviću, da ostanem s svojim klubom ozko in trajno vezan z radikalnim klubom, radikalno stranko in z Veljo Vukičevićem in da bom z njimi delil usodo, pa naj bo že kakršnakoli.

VUKIČEVIĆ V AVDIENCI.

Beograd, 28. januarja. Predsednik vlade Velja Vukičević je bil sinoči na dvoru pri kralju v avdienci od 7. do 8. in tri četrti.

Ko je prišel z dvora, je izjavil novinarjem: Pa Boga! Zakaj me čakate? Nimam vam nič povedati. Ko bo kaj, bom vam že sam povedal. Na vsa vprašanja novinarjev o današnji situaciji je Vukičević stereotipno odgovarjal: Ko bo kaj, vam bom že javil.

ITALIJANI ZAHTEVAJO NOVE PRAVICE V DALMACIJI.

Split, 28. januarja. Na poziv ministra zunanjih poslov je odpotoval v Beograd veliki župan splitske oblasti dr. Perović. Kakor se doznava, je pozvan v Beograd zaradi zahtevanja italijanske vlade, da dobe Italijani v Dalmaciji nove koncesije. Zvedelo se je, da so Italijani zahtevali od naše vlade, da se jim dovoli v Dalmaciji otvoriti gotovo število Leginih šol v raznih krajih Primorja in da se jim odstopi sirotišnica v Splitu.

Del javnosti je vobče že razburjen zaradi poslednjih vesti, da se ukine člen finančnega zakona, po katerem je prepovedano nakupovanje nepremičnin v razdalji 50 km od meje. Nadaljevanje pogajanj med našo državo in Italijo se pričakuje z veliko bojaznijo.

MINISTER DR. SAVIĆ UMRL.

Beograd, 28. januarja. Minister narodnega zdravja dr. Savić je umrl v Nišu. Včeraj je bil podpisan ukaz, s katerim se postavlja za ministra narodnega zdravja namestnik v osebi dr. Vlade Andrića, ministra za agrarno reformo.

MED ALBANJO IN ITALIJO NI SKLENJENA CARINSKA UNIJA.

Tirana, 28. januarja. Dopisni urad albanske vlade je pooblaščen izjaviti, da so neosnovane in fantastične vse vesti o tem, da bo kmalu sklenjena carinska unija med Albanijo in Italijo.

MALA ANTANTA JE SOLIDARNA.

Bukarešta, 28. januarja. Na tendenciozno pisanje madjarskega in madjarskega tiska, da obstojajo med državami Male Antante nesoglasja glede intervencije pri Zvezi narodov zaradi afe-re o prevozu orožja na Madjarsko javlja »Cuventul«, da bo intervencija, o kateri se sedaj hoče dvomiti, pokazala solidarnost držav Male Antante.

SOVJETI SE NE ODREČEJO BESARABIJI.

Bukarešta, 28. januarja. »Vitorul« javlja, da je sovjetski tisk o priliki desetletnice aneksije Besarabije zavzel preteče stališče proti Rumuniji. Tako pišejo »Izvestja« med ostalim: Sovjeti ne bodo pod nikakim pogojem priznali ropu Besarabije. »Vitorul« pravi nato: Čeprav take izjave nimajo nobenega uspeha, vendar moramo obžalovati, da se tako piše v trenutku, ko se po vsem svetu čuti potreba dobrih odnošajev.

Češkoslovaški opomin.

Praški »Venkov« je napisal z ozirom na našo poljedelsko krizo članek, ki je kljub vsej svoji veliki obzirnosti vendarle za nas nad vse zaslužna lokacija, a obenem opomin, da dvignemo naše kmetijstvo. Čisto pravilno pa navaja »Venkov« tudi glavni vzrok naše kmetijske krize, ki je v prezadolženosti kmetov in v njegovi popolni odvisnosti od oduhovit, kar velja v prvi vrsti za južne kraje.

V glavnem izvaja »Venkov« to-le: Jugoslovanska poljedelska produkcija preživlja veliko krizo. Vleče se sicer ta kriza že nekaj let, letos pa je zadobila zelo ostre oblike, ker je bila v nekaterih oblastih letina tako katastrofalno slaba, da je povzročila glad...

Za nas je naravnost presenetljivo, da more tako poljedelska država, kakor je Jugoslavija, trpeti od resne krize v poljedelski produkciji.

Vzrok je v tem, da je jugoslovansko poljedelstvo s malimi izjemami tehnično zastalo. Jugoslovanski kmetje še niso znali zmoderinizirati svojega gospodarstva. Niso znali? Ni to prava beseda: niso mogli. Nimajo kapitala, poltupajo se v dolgovi, vlada pa, zaposlena od drugih nalog, se ni brigala, da bi poljedelsko produkcijo podpirala in dvigala. Kar se je za njo storilo, se je storilo le po več ali manj srečnem slučaju. Kmetijstvo je bilo izročeno oduhovit. Propadlo je vsled dolgov, za katere plačuje ondi 30 odstotne obresti. V takih priklakah ni čudno, da so dosegli kmetijski dolgovi višino treh milijard dinarjev. Vse kmetičko imetje predstavlja vrednost okoli 30 milijard. Dolgovi znašajo torej 10 odstotkov. Jugoslovanska kmetijska produkcija je torej obremenjena vsled teh dolgov na leto s obrestmi v višini 900 milijonov dinarjev.

Kriza more torej odpraviti samo: dvig in moderniziranje kmetijske produkcije in reorganizacija kmetijskih kreditov.

Kar se tiče modernizacije produktivne tehnike, bi jo kmetijski krogi resno hoteli, ne morejo je pa izvršiti, ker je kmetijstvo razbito vsled nemogočih finančnih razmer.

Temelj zboljšanja je torej v reorganizaciji kreditov. V tej smeri je bil pod pritiskom zemljoradniških opozicijskih strank izdelan zakon o kmetijskem kreditu. Naletel pa je na oster odpor zemljoradniških krogov, ker so od vlade njemu dodane izvršilne navedbe v nasprotju z duhom zakona, ki je postal predmet strankarsko-politične agitacije in špekulacije. (A tudi zakon sam ni nič vreden in nezadosten. Op. ured.)

Reorganizacija kmetijskega kredita je zato še nadalje središče zanimanja vseh strokovnih poljedelskih organizacij. O njej se je tudi predvsem razpravljalo na kongresu Osrednje zveze kmetijskih zadrug, ki je bil dne 22. t. m. v Beogradu in katerega se je udeležilo 540 delegatov in 1000 zadržnikov. V resoluciji zahteva kongres, da bi bila s cenim, dolgoročnim posojilom zajamčeno odplačevanje kmetijskih dolgov in na ta način zagotovljen cen kredit za nove investicije, ki jih zahteva modernizacija produkcije. Država naj zajamči to posojilo tako, kakor je že garantirala posojila obrtu, industriji, trgovini in beograjskim hišnim posestnikom.

Kot neizogiben pogoj za zdravo reorganizacijo kmetijskih kreditov pa se zahteva svoboda za zadruge...

Kriza poljedelstva v Jugoslaviji je torej čisto drugega izvora, ko v drugih evropskih državah. Ni trgovsko-politične prirode (deloma tudi, op. ured.) in zato tudi ne more biti trgovsko-politično odstranjena. Edina pot k izboljšanju je v državi sami.

In kaj pravijo k temu osrednjemu vprašanju naše produkcije naše stranke? In kaj naše kmetijstvo? Naj si na to odgovore pristaši strank sami!

Vprašanje prebivalstva v Italiji

Rimeški dopisnik »Journal des Débats« piše svojemu listu sledeče, tudi za nas zelo zanimive podatke:

Kot je znano, pravi fašizem, da je rodovitnost prebivalstva »najvažnejša sirovina Italije«. Duce Mussolini je v svojem nagovoru na narod 28. maja lanskega leta dejal, da mora Italija leta 1950 šteti okoli 60 milijonov prebivalcev. Stroge odredbe so bile izdane zoper neomaltuzijansko propagando in marsikatera ženska, ki so opravljale prav posebne posle, so vstopile v zapor. Tudi več zdravnikov je pregnanih na otoke za dobo dveh do petih let. Vendar pa vse kaže, da uradno vspešno prebivalstva ni dosežati imelo vidnih uspehov, saj kaže leta 1927 občutno znižanje rojstev, predvsem v severnih provincih. Mesto Milan prednjači radi svoje »sterilnosti«.

Predvsem nazaduje prebivalstvo v piemontskih Alpah. Od 1881 do 1921 je 295 tamšnjih občin nazadovalo za 44.417 ljudi, to se pravi za enajst odstotkov celega prebivalstva.

Pred kratkim je napisal o vprašanju nazadovanja rojstev prof. Coletti članek v »Corriere della Sera«. On prihaja k sklepu, da se ne da ničesar storiti. Niti država s svojimi zakoni niti vera s svojim poukom in svojimi božjimi skrivnostmi tu ne premore ničesar. Kvečjemu bi mogla država boljše organizirati skrb za novorojenčke, da jih čim večje število reši.

Naravno, da je takšen članek vzbudil precej živahne komentarje. »Giornale d' Italia«

pravi, da je treba biti boj za prebivalstvo na treh frontah: prvič čim najbolj zmanjšati izseljevanje (morda radi tega vedno težje dobivajo Italijani dovoljenje za izselitev?), drugič podaljšati človeško življenje in predvsem varovati življenje novorojenčkov, tretje pa povečati rojstva.

Ta list pravi nadalje:

»Kajak mora Italija povečati svoje prebivalstvo? Ker mora njena številna moč odtehtati ono nasprotnih narodnih skupin (? Vprašaj pristavljiva Francozi!) in jo hiteti, da se zrine na bolj srečno pot na svetu in si zagotovi sama sebe spoštovanje med narodi. Ne smemo pozabiti, da je Italijanski etnografski blok na svetu osamljen.

Za »Gazetto del Popolo« obstoja samo eno, namreč beseda g. Mussolinija: »Rojstva padajo, torej imejmo več otrok! Za fašističnega Italijana obstoja problem omejevanja števila otrok izključno kot čisto antifašistiško geslo, ki ga je treba odklanjati, pobijati, uničiti.

»Osservatore Romano« seveda ni mogel ostati izven te polemike ter je izrekel sledeče mnenje: »Problem rojstev je predvsem in vseskozi problem vere in morale.«

»Imperoc« v svoji navadni vročerkovitosti noče odpustiti »Corrieru«, da je tiskal članke prof. Colettija in zahteva, naj njegov novo imenovani direktor demisionira ter da naj »Corriere« spel postane »intergalno in superiorno fašističen«... od tedaj naprej pa vlada molk nad to afero rojstev.

Politične vesti.

G. Davidović postaja odločen. Ker je seja demokratskega kluba proti pričakovanju odgodena na ponedeljek, so začeli beo-

grajski politični krogi že tolmačiti odgoditev kot dokaz, da je padel g. Davidović v staro omahljivost. To je seveda napravilo v krogih

seljaško-demokratske koalicije zelo slab vtis in da se tega izbršje, je izdal g. Davidović najprej službeno poročilo demokratske stranke o vzrokih odgoditve seje. V tem poročilu pravi g. Davidović, da se seja ni vršila samo zaradi odsotnosti večine demokratskih poslancev in da je seja brzojavno sklicana za ponedeljek dne 30. t. m. — Obenem je poslal Davidović vsem poslancem brzojaven poziv, da se seje sigurno udeležijo, ker so na dnevnem redu zelo važne točke in se bo o njih sklepalo ob vsakem številu poslancev. — Se posebej pa je poslal Davidović telegram St. Radiću s to vsebino: »Ker je bila sinočna seja demokratskega kluba prekasno sklicana, se je večina demokratskih poslancev zaradi praznika razšla. Sklical sem zato sejo kluba za prihodnji ponedeljek ob 10. uri dopoldne, da sklepa glede združitve klubov Demokratske zajednice in kmetško-demokratske koalicije v enoten parlamentarni blok, ki naj izvede koncentracijo vseh nacionalnih demokratskih sil in izvrši velike naloge, ki morajo biti nujno rešeni, da priborimo državi in narodu boljšo bodočnost. Prosim Vas, da sprejmete to na znanje. Prijateljstvo Vas pozdravlja Ljuba Davidović. — V ponedeljek pade torej odločitev, če ne bodo dogodki g. Ljuba Davidovića prehiteli, kar tudi ni izključeno. Pri tej priliki pa je samo še omeniti, kako po nepotrebnem se pri nas zapravlja čas. Do pičice ista situacija ko danes je bila tudi že pred štirinajstimi dnevi, ko je zboroval demokratski kongres. Takrat g. Davidović še ni imel te odločnosti, da bi z energičnim nastopom razčistil situacijo. Kar je tedaj zamudil, to treba sedaj popravljati. Ali pa bo reparacija še pravočasna in popolna, bodo pokazali dogodki.

— Radićeva stalnost. Na vse zadnje je treba tudi o tej izpregovoriti kakšno besedo. Esdeesarski tisk piše z velikanskim poudarjenjem, kako je St. Radić dokazal s svojo zvestobo Pribečeviću velikansko stalnost. Počasi gospodje! Je sicer res, da je na javnost vplivalo dobro, da ni St. Radić kar na lepem zaradi vstopa v vlado zapustil Pribečevića, ker pač javnos še vedno upa, da znajo vsaj nekateri politiki držati besedo, česar n. pr. o voditeljih SDS ni mogoče reči. Toda vprašanje je, če ni Radić danes v tako težavnem položaju, da mu sploh nič drugega ni preostalo in da mora iz stiske delati krepost, kakor pravi Nemec. — Da pa ne bo preveč krika o tej stalnosti, pa je treba spomniti le na istočasne dogodke. V nedeljo je še grmel Radić proti Vukičeviću, v torek je že klical živio Vukičević in ga proglasil kot velikega moža. V sredo pa se z g. Vukičevićem ni hotel več razgovarjati. V torek je še dejal Marinković, da vstopi v vlado, v sredo pa se je že zopet premislil. Kje je tu kakšna stalnost more odkriti samo tisti, ki je vsled poklica dolžan, da danes hvali Radića, kakor ga je svoje dni obsojal.

— Oblastni proračun ljubljanske oblasti je finančni minister potrdil skoraj v polnem obsegu. Dovolil ni samo tega, da bi se pobirala tudi taksa na premoženje, ki ga kupijo državne železnice in oblastno doklado na tuje vino je znižal od 200 na 100 odstotkov. S tem je zagotovljeno delovanje oblastnega odbora in upamo, da bo to plodonosno in vsej pokrajini v korist.

— Soglasje med Rumunijo in Italijo. Rumunski zunanji minister Titulescu je dal novinarjem to izjavo: Z Mussolinijem sem imel daljši razgovor, tekem katerega sva obravnavala vsa vprašanja, ki zanimajo obe državi in sicer tudi s stališča splošne politike. Vesel sem, da morem izjaviti, da ne obstoja med italijanskimi in rumunskimi interesi nobeno nasprotje, ker slone na isti skrbi za mir, ugled in uspešno delo. Nobenega nasprotja ni več med politiko lojalnega in stalnega sodelovanja Rumunije in Italije ter na drugi strani interesi Male antante. Porojena iz nujne potrebe povojne dobe, ki je zahtevala takojšnjo organizacijo, predstavlja Mala antanta obrambno zvezo s ciljem, da ohrani

Colidge,

predsednik Združ. držav Sev. Amerike.

mir v okviru dogovorov. Ker sloni rumunsko-italijansko prijateljstvo na želji ohraniti mir in obvarovati status quo, tedaj ima isti namen, katerega ima Mala antanta v svojem posebnem okviru. Vse, kar bi moglo ovirati mir na Balkanu, zanima predvsem Rumunijo in neobdavljam se izjaviti, da je svobodna in neodvisna Albanija najsigurnejše jamstvo za mir na Balkanu. To odgovarja tudi tradicijam rumunske politike. Prepričan sem, da bodo trenutne težkoče premagane pod egido velikih, vsem narodom skupnih interesov, ki morajo biti nad vsemi debatami o specijalnih problemih. Italija, kateri se mra svet zahvaliti tudi za njeno obdovanje vredno preroditev, je v polni ekspanziji. Predstavlja faktor, ki ga treba vedno bolj upoštevati v splošni politiki. S svojim obiskom sem zlasti zato zadovoljen, ker je utrjeno moje pričanje, da bo našla vsaka dežela, katere politika sloni na miru in ohranitvi ugodne pozicije, v Italiji podporo zvestega in udanega prijatelja.

— Pred sklenitvijo nemško-litovskega prijateljskega pakta. Kakor poročajo iz Berlina, so privedla pogajanja Woldemarasa s Stresemannom še do večjega soglasja, kakor se je prvotno mislilo. Prvotno se je nameravala samo sklenitev arbitražnega pakta. Ker pa so bila pogajanja za ta pakt tako zelo uspešna, bo sklenjen med obema državama prijateljski pakt. Dosedaj so se obravnavala med obema državnikoma skoraj samo politična vprašanja, dočim so bila gospodarski odloženja. O teh bodo pozneje razpravljali strokovnjaki obeh držav.

— Vedno večje težave nemške vladne koalicije. Poleg drugih vprašanj je v zadnjem času še šolski zakon zelo povečal nasprotja v vladni koaliciji. Novi šolski zakon bi obremenil proračun za več ko 80 milijonov mark in vsled tega je le malo verjetno, da bi bil ta zakon sprejet, na katerem pa centrum vztraja. Zato se vedno bolj govori o razpustu parlamenta in vodilni organ nemških nacionalcev, »Kreuzzeitung«, že odkrito piše, da razpada vladna koalicija. Zato da je tudi boljše govoriti o fronti, ki jo je treba postaviti pri volitvah, kakor pa o poskusih za obnovo vladne koalicije.

Ivan Hribar:

MOJI SPOMINI

Od 1853. do 1910. leta.

Pater Stanislav Škrabec.

Isto tako je značilno, da sem pod nemško domačo nalogo na temo »Armuth ist die grösste Plage, Reichthum ist das höchste Gut« — J. W. Göthe. (Ni je nadloga nad revščino, ne blagost nad bogastvo) dobil oceno »vorzüglich« (odlično), dasi so v njej tudi tile odstavki:

»Und wie rührend erscheint ihm die mütterliche Sprache! Ja es sollen Turteltauben die schönsten Worte aus allen Sprachen sammeln und aus ihnen eine neue Sprache bilden, gewiss, so schön wird sie mir nicht erscheinen, als meine Muttersprache, das Slovenische.

Und Slovenien! Wo fände sich ein schöneres, mit hohen Gebirgen, lieblichen Hügeln, schönen Ebenen, tiefen Thälern, mit reichen Kornfeldern und erfreulichen Weingärten majestätischer abwechselndes Land,

18

wie dieses? Wie sollte ich demnach nicht an demselben hängen, es lieben und demselben alle meine Kräfte widmen wollen, da doch niemand auf der Welt glücklicher sein kann, als der Beglückter seiner eigenen Nation?»

(In kako ganljiva se mu zdi materna govorica! Da, naj bi grlice iz vseh jezikov zbrale najlepše besede in naj bi postavile iz njih nov jezik, gotovo se mi ne bo zdel tako lep, ko moj materni jezik — slovenščina.

In Slovenija! Kje najdete lepšo deželo, v kateri bi se visoke gore, ljubki holmi, lepe ravnice, globoke doline, bogata žitna polja in razveseljivi vinogradi veličastneje vrstili, ko v tej deželi?

Kako bi zatorej ne bil nanjo navezan, kako bi je ne ljubil in ne želel posvetiti jej vseh svojih moči, ko vendar nikdo na svetu ne more biti srečnejši, ko osrečevalec svojega lastnega naroda?)

Po tem, kar sem povedal, se ni čuditi, da v Novem mestu profesorji gimnazijem višjih štirih razredov ne le niso prepovedovali udeleževati se narodnega življenja, temveč da so to videli celo radi. Saj se je dogajalo, da so od deželnega šolskega sveta, v katerim je vedno vedril in oblačil kak zagrižen nemškonalni uradnik deželne vlade, prihajali ukazi, ki so to zabranjevali. Te ukaze so razredniki v šoli tudi vestno objavljali; toda do kontrole, če se dijaki res točno ravno po njih, je bila dolga pot. Sicer so pa nekateri profesorji sami prihajali na čitalniške besede, katere so prav radi obiskovali ne samo dijaki višje gimnazije, temveč tudi mnogi iz nižjih razredov. Nekateri dijaki so pri njih — zlasti kot pevci — celo sodelovali. Vendar se — ne zaradi obiska ne zaradi sodelovanja — nobenemu dijaku ni skrivilo lasu. Pač je v moji dobi včasih proti temu rohnem nemškutarsko navdahnjeni profesor verovarka pater Ignacij Studacher; a ker smo vedeli, da je v profesorskem zboru osamljen, smatrali smo to samo za suho grmenje v oblaku, iz katerega se ni bilo bati ognjene strele. Če je komu zato pritisnil

za stopinjo slabši red iz verozanstva, si pa ni tega posebno k srcu jemal.

Ob takih razmerah so torej dijaki višje gimnazije bili v narodnem življenju že važen faktor, ki je pri mestnem prebivalstvu užival dokaj ugleda. Pokazalo se je to pri raznih volitvah, pri katerih so dijaki živahno posegali v agitacijo. Vsled tega so dijaki seveda imeli pristop v družbo narodno zavednih javnih delavcev in so se v njej smeli udeleževati pogovorov. Dasi je to imelo zanje po eni strani dobre posledice, ker so dobili kolikor toliko upogleda v praktično življenje, je pa po drugi strani bilo zanje zelo kvarno, ker so se navadili obiskovati gostilnice in trošiti po nepotrebnem denar. V gostilnico so pa morali, ako so hoteli priti v družbo narodnih delavcev. Po dnevu zaposleni, so se namreč zvečer shajali pri cvičku ali pivu. Ob mojem času so se take družbe shajale pri Brunnerju, Vizjaku in Rozmanu. Lastniki vseh teh gostilnic so bili znani narodnjaki; Rozman celo eden voditeljev narodnozavednega meščanstva. V njegovo gostilnico je vsak večer zahajal neumorni aranžer čitalniških veselic, jovijalni in obče priljubljeni trgovec Kalčič. Znal je jako prijetno pripovedovati in zabavati vse omizje s pravim dolenskim humorjem, razveseljivim in zdravim, kakor je razveseljiv in zdrav vinski kapljica iz ljubkih vinogradov novomeške Trške gore. Zato so se okoli njega zbirali stebri narodne čitalnice, potem oni narodno čuteči uradniki, ki so imeli dovolj poguma odcepiti se od svojih v nemški kazini včlanjenih tovarišev, in pa — dijaki. Jaz vsaj sem bil vsak teden po enkrat pri Rozmanu in se teh večerov še danes prav rad spominjam. Posebno imenitno se mi je zdelo, da je državni pravdnik dr. Schwinger, mož, ki je bil ves vnet za narodno stvar, obdeval z mano rad in prijateljsko.

(Dalje prihodnjik.)

Dnevne vesti.

PROSLAVA PRAZNIKA SV. SAVE LJUBLJANI.

Praznik sv. Save, ki se je v Ljubljani že udomačil, kakor Božič ali katerikoli drugi praznik, je včeraj proslavila naša mladina, tako akademska kakor ljudskošolska, na najsvetanejši način. Mladina se je v polni meri zavedala velike naloge, ki jo ji skozi leta naprej poverja ta proslava in zato se je z resnim licem zbrala v slavnostnih prostorih, da da izraza svojemu domovinskemu srcu in svoji mladi duši.

Naša mladina je že pred leti spoznala, kaj pomeni za njo sv. Sava.

Enako, kakor druga leta, se je naša srednješolska mladina zbrala v veliki Unionski dvorani. Ni jih bilo sicer ono veliko število, kakor lani, iz vsakega razreda so prišli komaj trije, vendar jih je bilo toliko, zvestih, dobrih in pridnih, da se nam te proslave ni treba sramovati.

Ob 9. uri dopoldne se je velika Unionska dvorana malone napolnila. Pred slavnostno okrašeno sliko kralja Aleksandra je otvoril svečanost akademski pevski zbor, ki je zapel svetosavsko himno.

Istočasno je daroval v dvorani pred okrašenim oltarjem sv. Save svečano službo božjo prota Jankovič. Nato je naši mladini govoril univerzitetni prof. dr. Tasič o življenju in delu sv. Save za naš jugoslovanski narod, zlasti je povdaril delo sv. Save na kulturnem, socialnem in političnem torišču za brate Srbe v bližnji preteklosti. Zalibog so se te proslave udeležili le po trije zastopniki iz vsakega našega srednješolskega razreda.

Nato je zapel pevski zbor še več prelepih domačih pesmi, pri čemur so nastopili razni solisti. Po brezhribni recitaciji raznih slovenskih in srbohrvatskih narodnih pesmi se je slavnost v Unionu zaključila.

Kmalu nato se je vršila svečana svetosavska proslava tudi na naši univerzi. Udeležili so se je poleg mnogostevnega profesorstva zbor in dijakov vseh fakultet tudi veliki župan dr. Vodopivec, komandant dravske divizije, div. general Danilo Kalafatović, konzularni zbor, obl. predsednik dr. M. Natlačen, predsednik viš. dež. sod. dr. Rogina, magistratni nadsv. Rupnik, načelnik min. za trgovino in industrijo dr. Mar. direktor Pošt. hran. dr. Savnik, knezoškof dr. Jeglič, prota Jankovič, pesnik Oton Zupančič, dr. Lončar, dr. Danilo Majaron, dr. M. Rus, predsednik Zdravstvenega zbora za Slovenijo, dr. Guštin, policijski ravnatelj, ljubljanski oficirski zbor, zastopstva raznih narodnih društev itd.

Po izpolni svetosavski himni je imel krajši slavnostni govor rektor univerze dr. Rajko Nahtigal.

Svetosavske nagrade Nj. Vel. kralja so leto prejeli sledeči akademiki: Fr. Tomšič za razpravo »Postanek, potek in pomen dialektov v slovenskih dialektih«, F. Cepner za »Vpliv romanskih literatur na novejšo slovensko literaturo«, Maks Miklavčič za »Cerkvena razdelitev na Kranjskem in jezoinske upravne reforme« in Leop. Gorjanc za naloge »Flora alg v Sloveniji s posebnim ozirom na ljubljansko okolico, morfološko-sistematska in fotografska analiza na podlagi lastno nabranega živega materiala«.

Dalje so sprejeli nagrade: A. Krisper za »Zgraditev sklepov sloveskega telesa«, M. Hribar za »Snov o metodah za določevanje sladkorja v krvi«, J. Kolarič za »Simboli-zem v religiji po nauku Tomaža Aquinskega«, V. Zakrajšek za »Matično telo Kristusa po nauku Vladimirja Aquinskega« in Peter Erben za razpravo »Kako so apologeti drugega stoletja dokazovali resničnost krščanstva«.

Slavnost se je zaključila z državno himno, ki jo je dovršeno zapel akademski pevski zbor.

— **Odlikovanja v naši vojski.** Povodom rojstva drugega princa so bili odlikovani z redom Karagorgeve zvezde IV. stopnje: divizijski general Danilo Kalafatović, kontradmira V. Viktor Wickerhauser in Metod Koch ter generalštabni polkovnik Leo Rupnik, z redom Belega orla IV. stopnje: pešadijski polkovnik Franjo Kubež in artiljerijski podpolkovnik Ljudevit Koželj, z redom Belega orla V. stopnje: brigadna generala Vladimir Skubic in Milan Plesničar, sanitetni polkovnik dr. Rudolf Kobal, generalštabni polkovnik Anton Lokar, pehotni podpolkovniki: Karol Potočnik, Rudolf Sobota, Gustav Stejskal, Viktor Andrejka, Anton Petrinčič in Franjo List, intendantski podpolkovnik Milan Luger, sanitetni podpolkovnik dr. Vladimir Kalan, veterinarski podpolkovnik dr. Božislav Valenta, pehotni majorji: Vladimir Bošnjak, Ivan Brozovič in Ivan Markul, artiljerijski podpolkovnik Janko Hrašt in pehotni kapetan II. razreda Lojze Kumer; z redom sv. Save II. stopnje: divizijski general Sava Tripković, z redom sv. Save III. stopnje kapetan IV. stopnje sanitetni polkovnik dr. Ante Hočevar, pehotni podpolkovnik Adolf Kiler, Josip Špoljar in Franc Mulaček, sanitetni podpolkovnik dr. Fr. Vrečko in veterinarski podpolkovnik dr. Ivan Keber, pehotni major za generalštabne posle Božidar Božič in ekonomski major Josip Bleiweis.

— **Novela k patentnemu zakonu.** Skupščinski odbor za proučevanje novele k patentnemu zakonu je novelo sprejel. Novela se predloži v kratkem narodni skupščini.

— **Odvetniški zakon.** Odsek zakonodajnega odbora narodne skupščine je sprejel prvih 13 paragrafov novega načrta zakona o advokatih. Pripravljalna doba traja po načrtu pet let. Sodniki smejo brez nadaljnjega prestopiti v advokature. Sodniki in državni pravdniki morejo postati odvetniki po treh letih sodniške službe po novem zakonu, oz.

če so postali sdoniki po sedanjem zakonu, po petih letih.

— **Nova monopolna skladišča.** Kot poroča »Samouprava«, je sklenila uprava državnih monopolov, da zgradi pri tobačnih tovarnah v Nišu, Travniku, Banjaluki, Sarajevu in Ljubljani nova skladišča V to svrhu je odobren kredit 870.000 dinarjev.

— **Vsem železničarjem!** Dodatno k naši objavi glede gospodarske poslovalnice sporočamo vsem železničarjem, da smo prejeli od direktorije državnih železnic pod št. 11-Pr. 28, dne 25 ob 19.15 odgovor te vsebine: »Udruženje jugoslovanskih nar. želez. in brod., oblastna uprava, Ljubljana. Z ozirom na dopis od 20. januarja vam sporočam, da sem z ozirom na citirano prošnjo, ki je bila podpisana tudi od društva profesoristov, stručenega Udruženja strojevodij in Udruženja kurjačev in z ozirom na danes meni ustmeno podneseno prošnjo odredil, da se kreditiranje živil pri Gospodarski poslovalnici podaljša. — Glede ponudbe Nabavljalne zadruge v Šiški radi odplatnega prevzema Gospodarske poslovalnice vam sporočam, da sem danes poslal po posebnem kurirju spis v odločitev Ministrstvu Saobračaja. Obvestite o predstojem tudi soprodatne organizacije. — Direktor: ing. Knežević, s. r. c.«

— **Razpis službe:** Veliki župan ljubljanske oblasti v Ljubljani razpisuje mesto dnevnika kot rečnega mojstra s sedežem v Krškem. — Prosilci se opozarjajo na tozadnji razpis v Uradnem listu.

— **V imenik odvetnikov s sedežem v Ljubljani** je bil vpisan gospod dr. Albin K. and. r., odvetnik v Ljubljani.

— **Zdravljenje z žarečim železom.** Slavni berlinski kirurg tajni svetnik prof. dr. Avgust Bier je imel te dni v krogu znanstvenikov predavanje o imuniziranju in zdravljenju težkih infekcij potom žarečega železa. Profesor Bier je dosegel v velikem številu slučajev težkega gnojenja v sklepah ali kitah in notranjih infekcijskih boleznih prav dobre uspehe.

— **Nazadovanje slovanskih narodnih manjšin v Avstriji.** Po podatkih knjige »Statistisches Handbuch der Republik Oesterreich«, slovanske narodne manjšine v Avstriji precej močno nazadujejo. Češka narodna manjšina na Dunaju pada že od leta 1900 konstantno. Leta 1900 je živelo na Dunaju 104.000 Čehov 1910 samo še 98.000, leta 1923 pa celo samo še 48.000. Pravtako je glede slovanske narodne manjšine na Koroskem, ki je padla od 85.000 oseb v letu 1880 leta 1910 na 66.000, leta 1923 pa na 35.000 oseb. Po teh podatkih bi bila slovenska manjšina na Koroskem manjša kot hrvaška v Burgenlandu. Mislimo, da statistika nekoliko pretirava.

— **Velika Praga v številkah.** Po dne 1. t. m. izvedenem štetju znaša število prebivalstva Velike Prage 738.132. Ob zadnjem štetju, dne 15. februarja 1921 je imelo mesto 670.657 prebivalcev. Prebivalstvo je torej naraslo za 61.475. — Na 1000 prebivalcev odpade na leto povprečno 11,9 živih novorojencev, mortaliteta znaša 8,5. Število novorojencev presega torej število umrlih za 3,4 pro mille.

— **Ogromna stavbena delavnost na Pruskem.** Kot poročajo iz Berlina, je bilo zgrajenih tekom l. k. na Pruskem 176 tisoč novih hiš. Za izvedbo letošnjega gradbenega programa bo potreben kapital 1.600.000.000 mark.

— **Noblova nagrada za mirovno propagando.** Francoski Boison, ki je prejel Noblovo 1927, je izročil vso prejeto vsoto proročnemu ministru Herriotu v svrhu mirovne propagande.

— **Bodoča zračna vojna.** Ameriška vlada proučava načrt za konstrukcijo novih vojnih zrakoplovov, ki se bodo vojskovali v približni višini 8 angleških milj. Vsak zrakoplov bo opremljen s samo eno strojnico. Problem preskrbe pilota in motorja s kisikom je silajno rešen. Zrakoplov bo letel v višini 20.000 angl. čevljev z brzino 150 angl. milj na uro. Izkusnja v svetovni vojni je namreč dokazala, da odločuje v zračnih bojih v prvi vrsti višina. Letalo, ki je moglo doseči maksimalno višino, je skoraj vedno zmagovalo.

— **Zoper Joselino Baker.** V Parizu je postalo v zadnjem času moderno pobijanje nemoralnosti. Odkar je skušala policija — da bi obvarovala krepitve ameriške legije — narje nevarnih zank, v katere bi se bili utegnili ujeti v modernem Babilonu ob Seini — očistiti pariške ulice asfavev in njihovega ženskega priveska potom racij, kampanja proti grehu ne more več prenehati. Doselej je bilo aretiranih že okoli 4000 oseb, 1500 od njih so jih poslali odgonskim potom čez mejo. Sedaj pa so se spravili apostoli mravnosti nad gledališke odre. Sicer pa je treba radi historične eksaktnosti ugotoviti, da kampanja v zgodovini francoskega gledališča ni prva svoje vrste. Hary Pilcer, dandanes star Moulin-a Rouge-a se je moral svoječasno zagovarjati pred sodiščem zaradi plesa, ki bi ga morali dandanes označiti kot zelo krotkega in gospodična Rahna, ki žanje trenutno v Berlinu triumfe ter njena koleginja Zulaika sta bili tudi obsojeni. Danes pa velja bo Joselini Baker. Kritiki Maurice kliče zoper »ennopolto plesalky kateri želi, da bi se vtila ob priliki nanjo iz vrst gledalcev ploha gnilih banan in ananas, na pomoč celo policijo. — Izginite, čim najhitreje morete,« kliče kritik plesalky, »in polotopite svoje »Memoare« v morju, da bomo pozabili vas, vaše pomanjkanje talenta in nesposobnost vašega telesa.« Plesalka zamorka odide pač res v kratkem iz Pariza, toda — v svrhu umetniške turneje po vsej Evropi in kot se zdi, bo žela triumfe.

— **Moralni Mussolini.** Mussolini je prejel več pritožb glede nenravnih slik in kioskih in v izložbah knjigotržcev, zato je naročil prefektom, da morajo paziti z vso strogostjo na to, da se bodo striktno izvajali zakoniti

predpisi zoper kršenje mravnosti in bo one, ki se zoper te predpise pregreše, doletela v vsakem slučaju zaslužena kazen. Razen tega je pozvalo italijansko notranje ministrstvo prefekte, da naj podpirajo katoliško propagando zoper preklinjanje in sramotenje Boga.

— **Katoliška šola v Mehiki zatvorjena.** Policija v Mehiki je tamkajšnjo katoliško šolo zatvorila ter aretirala 20 učiteljev, ki so obdolžene protivladne propagande.

— **Lahek potres v Dubrovniku.** V noči od srede na četrtek ob 1.09 je zabeležil seizmograf mornariške akademije v Dubrovniku lahek valovit 4 sekunde trajajoč potres. Epicenter je bil na Popovem polju. Strokovnjaki trdijo, da so ponovni lahki potresi v Dubrovniku posledica premikanja podzemskih plasti, ki jih je izpodlelila voda ter da je vsaka nevarnost izključena.

— **15leten dečko umoril svojega očeta.** V selu Biotin pri Novem Pazaru je ustrelil te dni 15letni Blagoje Goševac svojega očeta iz zasede z lovsko puško. Aretiran, je svoj čin priznal, ne da bi kazal najmanjši kes. Izjavil je, da je uvidel, da mu je nemogoče živeti še nadalje pod isto streho s svojim očetom. Oče je bil namram vsem članom svoje rodbine izredno surov. Za vsako malenkost jih je živinsko pretepala. Mati in starejši sin sta lanske leto za posledicami surovega pretepanja umrli. Tudi Blagoje je bil dan na dan tepen. Zato je sklenil, da napravi peklenskem življenju v domači hiši konec s tem, da očeta umori. Številne priče so dečkovo izpovedbo glede surovega umorjenega Vasilija Goševaca potrdile.

— **Obsodba bojazljivega ljubimca.** Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se je vršila te dni zanimiva kazenska obravnava. Na zahtojni klopi je sedel Mladen Radulović iz Mostarja. Radulović je bil nameščen leta 1924 v sarajevski vojaški bolnici. Kot vojaški uslužbenec se je seznanil s šiviljo Marijo Šutić. Dečko je dober pevec. Šutićeva je bila zaročena ter se je imela čez tri dni poročiti. Kljub temu se je v Radulovićev glas tako zaljubila, da je naslednji dan zapustila svoje starše in zaročenca ter z Radulovićem pobegnila. Da je beg omogočil je poneveril Radulović v vojaški pisarni neke denarne pošiljke. Ko je pošel zaljubljeni dvojici denar, sta sklenili, da izvršita skupen samomor. V hotelu je prezeval Radulović svoji ljubici žile na roki, nato pa mu je padlo srce v hlače in ni se upal nadaljevati. Zato je jelo dekle kričati. Prihitele je hotelsko osebje, ki je dalo Radulovića aretirati. Policija ga je izročila vojaškemu sodišču, odkoder je pa pobegnil. Sarajevsko okrožno sodišče mu je prisodilo let dni ječe.

— **Dva lahka potresna sunka na Dunaju.** V sredo ob 9.12 so čutili na Dunaju dva lahka potresna sunka. Epicenter je bil v Schwarzdorfu, kjer je povzročil potres med prebivalstvom, ki je vsled številnih potresov v zadnjem času zelo nervozno. Precejšnja panika. Že po prvem sunku so bežali prestrašeni ljudje kriče iz hiš; nekateri so na prostem prenočili.

— **Nadaljnje aretacije radi protizidovskih izgrediv na Rumunskem.** V Koložu so bili te dni aretirani trije visokošolci, med njimi urednik tamkajšnjega židovskega lista, ker so ponujali tamkajšnji židovski občini v nakup za 60.000 lejev predmet, ki je bil odnešen ob priliki protizidovskih izgrediv iz nekega židovskega templja.

— **Pouporneum društvo slepih, Ljubljana.** Wollou ul. 12 so darovali za Božič: Po 20 dinarjev: Koritnik Roman, Kočevje; Zvezda Ivan, Jesenice; Kocmut Janko, Kranj; Rabuse Fran, Kostanjevica; Eger T., Ljubljana; Kukovec Viktor I., Ljutomer; Bakarčič Gvido, Ljubljana; Vošinek V., Maribor; Roglič Dragotin, Maribor; Swaty Frab, Maribor; Besednik I. drug, Ljubljana; Maček Gregorin Hren, Logatec; Mr. Fran Savnik, Kranj; Weinberger Mirko, Zagorje ob Savi; Brata Močnjak, Ptuj; Hochmüller I., Maribor; Brumen Valentin, Sv. Jurij ob juž. žel.; Vnovčevalnica, Ljubljana; Dolinar Fran, Ljubljana; Osterc Peter, Beltinci; dr. Kortin Fran, Maribor; Mr. Fran Minarik, Maribor; A. & E. Skaberne, Ljubljana; Verbajš A., Ljubljana; Galej, javno skladišče in prevozna družba, Celje. — Najlepša hvala!

— **Sretnosti Tripunjanec v Kotoru.** Dne 2. in 3. februarja se vrše v Kotoru po starodavnem običaju vsako leto slavnost na čast mestnemu patronu sv. Tripunu. Pri slavnosti sodeluje tudi mornarica v paradih uniformah. Vrši se vojaška parada s salvami, slavnostnimi obhodi po mestu, na javnih trgih koncertira vojaška godba, mornarji in civilno prebivalstvo plešejo kolo in vrše se še vsakovrstne druge tradicionalne ljudske prireditve. Tripunove proslave se udeležijo vsako leto tudi okoliški prebivalci in posejijo jo tudi številni tujci. Da bi pa posejalo zanimivo proslavo še več tujcev, bi bilo želeli, da bi se preložila na poletni čas. Delniška družba za potovanja in prevoze »Transoceanic«, Zagreb, Petrinjska 6, je izdala za letošnjo proslavo program v obliki z lepimi slikami okrašene knjižice.

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** razposilja vsako leto svoj koledar (vestnik) članom in prijateljem družbe. Koledar daje jasno sliko o družbinem delovanju ter prinaša članke o manjšinskem in obrambnem delu. Koledar se naroča pri CMD v Ljubljani, Narodni dom ter stane 15 Din.

— **Pozor! Ljudska samopomoč,** podporno društvo za Slovenijo, je podaljšala sprejemanje od 50 do 65 let onim, ki so zdravi v tej starosti, da še lahko pristopijo. Priloži naj vsak-a svoji prijavi brezplačni nekolkovani Certifikat, ki ga je potrdil zdravnik. Mladi in otroci se vključijo, in ko spolnijo 21. leto, dobi do 4 tisoč podpore za življenje. Skrbni starši, če ste tudi pomozni, prijavite le vse te svoje družine. Pozneje vam bi bilo žal, ko bi jih ne vpisali. V družbi je le zasigurno premoženje, dota. Vsi pa od 21. leta do 50. leta plačajo le malo pristopnine. Danes šteje društvo že čez 3000 članov. Z dopisnico naznanite, če želite eventualna pojasnila in če pristopite. Naslov napišite:

Ljudska samopomoč, cesta na Rožnik v Ljubljani, ali Ljudska samopomoč, Aleksandrova c. 45-II v Mariboru.

— **Pri slučajih zastrupljenja,** ki nastanejo zaradi pokvarjenih živil, zaradi alkohola, nikotina, morfija, kokaina je raba prirodne grenčice »Franz-Josef« važen pripomoček. Zdravniške strokovne knjige navajajo, da pri zastrupljenih s svinčnem vodu »Franz-Josef« hitro odstrani najbolj trdovratno zagačenje, ki je glavni povod mučnih napadov kolike.

Ljubljana.

— **Rezervni oficirji se pozivajo,** da se udeležijo v čim večjem številu predavanja, ki bo v ponedeljek, dne 30. januarja 1928 ob 17. uri v salonu Oficirskega doma v Ljubljani (Vojvode Mišiča vojašnica). Predaval bo komandant 16. artiljerijskega polka art. polkovnik gospod Čedomir Jovanović.

— **Pevski zbor slovenskih učiteljev** koncertira v Ljubljani v ponedeljek, dne 6. februarja 1928 pod vodstvom svojega dirigenta g. Srečka Kumarja. Učiteljski pevski zbor je pred kratkim nastopil s istim programom v Zagrebu ter žel za svojo precizno izvajanja slovenske moderne vokalne glasbe splošno priznanje. Ljubljancem opozarjamo na nastop učiteljskega zbora, predprodaja vstopnic v Matični knjigarni, zunanja naročila pa se naj naslove na Glasbeno Maticeo v Ljubljani. Koncert se vrši v Unionski dvorani.

— **Planinsko žeganje** bo za prave planince 1. februarja, ko bodo planinski fantje ob zvokih okrogle godbe rajali in vihteli v krogu korajžne planinke. Pokali bodo možnari, napolnjeni z rujnim vinom in vse bo spremenjeno v lep planinski vrt. Planinci, pridite, da boste napili svojim znancem s planinskim zdar!

— **V nedeljo dne 29. t. m. dopoldne** se otvori v Jakopičevem paviljonu razstava planinskih in drugih slik slikarja Valentina Hodnika. — Ker ostane razstava odprta le do 12. februarja se vabijo, osobito prijatelji narave, da si razstavo ogledajo.

— **Dne 1. februarja t. l.** se vrši v veliki dvorani in stranskih prostorih hotela »Union« planinski ples, ki se prireja samo vsako drugo leto. Poskrbljeno ba za vse in še v bogatejši popolnejši meri kakor do sedaj. Posebno pozivamo stare planinske korenine, da v prvi vrsti oni pokažejo spoštovanje in ljubezen do naših ciljev. A tudi mladina naj ne zaostane za prvimi in naj iste prepriča, da je krog planinstva trdnější in gostejši kot še nikoli. — »Na svidenje!«

Maribor.

— **Uradni dan komisarja za agrarne operacije v mariborski oblasti.** Ker je prvi četrtek v februarju praznik (Svečnica), se vrši uradni dan komisarja za agrarne operacije v mariborski oblasti v soboto dne 4. februarja t. l. od 10. do 13. ure v palači velikega župana v Mariboru, soba št. 9, pritiče na desno.

— **Maribor dobi otroško bolnico.** »Slovensko žensko društvo« v Mariboru je uvedlo že pred leti akcijo v svrhu ustanovitve otroške bolnice v Mariboru. Doselej je nabralih v to svrhu 232.330 dinarjev. Če bi prispevali to, kar manjka oblastna skupščina in mestna občina, bi se z gradnjo lahko v najkrajšem času pričelo.

— **Aretacija lažnega detektiva.** Te dni je bil v Mariboru aretiran čevljarski pomočnik Avgust B. Dečko se je izdal za detektiva ter je hotel neko zakonsko dvojico, ki jo je že dalje časa zasledoval, v neki gostilni legitimirati in aretirati. Baš v tem trenutku pa je vstopil policijski stražnik, nakar je moral romati v zapor mesto zakonske dvojice gospod »detektiv«.

KRATKE VESTI.

— **Admiral Plunkett,** ki je pred kratkim prokoval, da je vojna med Anglijo in Ameriko neizbežna, je moral odstopiti in zapusti svoje mesto dne 15. februarja. Prorokovanje se je torej admiralu zelo slabo obneslo.

— **Chilenski parlament** je odobril vladni zakonski načrt, s katerim se odvzemajo vsem tujcem petrolejske koncesije.

— **Nova norveška vlada** je sestavljena. Vlado so sestavili sami socialisti. Ker pa vlada nima večine, je odvisna od podpore demokratov. Ta ji je zagotovljena, če ne bo delala nobenih socialističnih in komunističnih eksperimentov.

— **Čieterin odpotuje** v kratkem v Tokio, da sklene z japonsko vlado dalekosežen dogovor.

— **Deset divizij** mrore oborožiti Madjarska, kakor poroča »Petit Parisien«.

— **Avstrijski monarhisti** so pričeli z agitacijo, da se odpravijo zakoni o zaplembi habzburških posestev. Zanimivo je, da je avstrijska vlada predložila parlamentu novelo, po kateri bo vrnjeno posestvo Eisenerz-Radmer Maksu Hohenbergu, sinu prestolonaslednika Ferdinanda.

— **Madjarska univerza** je predlagala, da dobi grof Apponyi, znani madjarski hujek, Nobelovo nagrado. Večje drznosti, kakor jo imajo madjarski tibolapei in falzifikatorji, res ni mogoče najti.

»ŽENSKI SVET«.

Vsebinska 1. številke: Obrazi in duše: Mailinda Klemenčičeva (Mara Lamutova). Junakinja zvestobe. Nadaljevanje. (Lea Faturjeva.) Pergamenti. Pesem. (Jela Spiridonovič-Savičeva — Karlo Kocjančič.) Obup. Pesem. (Fran Pogačnik.) Čakanje. (Milica Jankovičeva — Al. Gr.) Zena v jugoslovanski narodni pesmi (Franja Miheličeva.) Glasbena vzgoja v domači hiši (Milica Stupanova.) V Karpatih pri Huculih (Vera Albrechtova.) Mokitev ubogih mater (Yvette Guilbert — A. Debeljak.) Izvestja: Po ženskem svetu. Materinstvo. Higijena Gospodinjstvo. O lepem vedenju. Iz naše skrinje. Književnost in umetnost. — Ročno delo.

Dr. Anton Schwab -- šestdesetletnik.

Vsestransko je bilo delovanje dr. Antona Schwaba, vsestranski so tudi njegovi uspehi in zato je njegova šestdesetletnica tudi jubilej uspešnega dela in dan, ki se ga slovenski narod spominja s hvaležnostjo. In mnogo, mnogo se ima slovenski narod zahvaliti dr. Schwabu.

Predvsem komponistu večno lepih skladb in enemu prvih slovenskih glasbenikov.

S celo vrsto skladb je obdaril dr. Schwab slovenski narod in tako globoko so segale vse te skladbe v srce naroda, da spadajo med najbolj proizvajane in najbolj razširjene. Kakor triumf slovenske pesmi je bil, ko je Glasbena Matica proizvajala v Zagrebu njegovo »Dobro jutro«. In kakšen velik uspeh je povsod dosegla »Zlata kanglica«. Ni čuda, če je dejal naš P. H. Sattner, da bo »Zlata kanglica« še vedno lepa, ko bo že marsikatera premoderna pesmica pozabljena. Kar prihaja iz srca v srce, to ostane.

Velik uspeh je dosegel dr. Schwab tudi s svojo spevoigro »Knez Volkun«, ki se je pred vojno dvakrat pela v Mariboru in oba koncerta sta bila razprodana.

Od številnih drugih Schwabovih pesmi so se zlasti priljubile: »Zdravo Marija«, »Večer na morju«, »Se ena«, »Vinska«, »Slanica« in druge.

Vrednost in pomembnost vseh teh kompozicij so tudi naši glasbeni strokovnjaki po pravici ocenili. Tako je objavil dr. Kimovec v »Pevcu« obširen življenjski opis dr. Schwaba z lepo oceno njegovih zaslug na polju slovenske glasbe. Časno omenja dr. Mantuani v svoji Zgodovini slovenskih skladateljev dr. Schwaba in njegova dela. V zagrebškem »Dom i Svetu« je objavil lep članek o njem pesnik Hasan Aginice in njegovih zaslug za slovensko glasbo se je spomnil tudi prof. Družević v svoji »Plamenici«.

Vse te velike uspehe pa je dosegel dr. Schwab, čeprav je bil samouk. Brez učitelja se je sam naučil igrati na glasbene instrumente in sam si je pridobil znanje kontrapunkta, da je mogel pisati dovršene skladbe ne le za zbor, temveč tudi za veliki orkester. Že kot deček si je sam naredil gosli in čeprav so mu jih sežgali, je vendar ostal sebi in svojim talentom zvest in postal glasbenik.

Ni si pa pridobil dr. Schwab velikih zaslug samo kot komponist, temveč tudi kot glasbeni delavec. V Celju je bil 15 let pevovodja Celjskega pevskega podpornega društva. V priznanje njegovih izrednih zaslug je pridobil Celjsko pevsko društvo sijajno obiskano Schwabov večer, na katerem je pelo

70 pevcev samo Schwabova dela! C. P. D. pa mu je ob tej priliki poklonilo razven venca še slonokoščeno taktirko in srebrno kanglico.

Izredne zasluge si je pridobil dr. Schwab na polju slovenske glasbe, toda ni manjših zaslug si tudi ni stekel kot dobrotnik naroda. Svoj vzvišeni poklic zdravnika je pojmoval v idealnem smislu in kjerkoli se je pojavila kakšna epidemija, je bil dr. Schwab njen neizprosni in uspešni nasprotnik.

L. 1897 je kot okrožni zdravnik na Vranskem s sijajnim uspehom ozdravil 175 otrok, obolelih od davice. Leta 1913 je v kratkem času zatrl legar, ki se je pojavil v Gaberjih. Leta 1921/22 je uničil črne koze, ki so se pojavile v Celju in okolici. Med vojno je delovanje zdravnika dr. Schwaba bilo še zlasti plodonosno. Od 75.000 bolnih in ranjenih vojakov, ki so prišli v Celje, je velik del pregledal dr. Schwab, ki je tudi sam vodil bolnico v Narodnem domu in zdravil na izolirnici v Gaberjih od črnih koz obolevale vojake. Tudi enajst slučajev kolere je moral zdraviti dr. Schwab. Vrh tega je vodil dr. Schwab lekom vse vojne rekonvalescentno hišo v St. Jurju ob j. žel. Na treba še posebej naglasiti, da so našli slovenski vojaki v dr. Schwabu vedno iskrenega prijatelja in zvestega zaščitnika.

A tudi na poljudno-znanstvenem polju je uspešno delovala delovna Schwabova sila. Na teharski gospodinjstvi šoli je poučeval dve leti higieno in sicer po eno do dve uri na teden. Poučeval je brezplačno. Tudi na celjski gospodinjstvi šoli je poučeval dve leti in tudi tu eno leto brezplačno. Poleg tega je priredil več kot sto ljudskih predavanj o higieni, alkoholu, nalezljivih boleznih, jetliki, škrlatici, materinstvu itd. v vseh večjih krajih na Sp. Stajerskem. Vneto je deloval tudi pri Ljudski univerzi. Skratka, geslo zdravnika Schwaba je bilo: Zdravnikova pomoč je vsem potrebna in vsak zasluži zdravnikovo ljubezen.

Z uspehom se je uveljavljal dr. Schwab tudi na šahovskem polju, kjer je zlasti s svojimi problemi dosegel lepe uspehe. Kot skladatelj šahovskih problemov je skoraj edini zastopnik Slovencev in njegove zasluge na tem polju je omenjal tudi hrvaški list »Dom i Svet«.

Dr. Anton Schwab je bil rojen 7. januarja 1868 v St. Pavlu pri Preboldu. Izhaja iz starega slovenskega pokolenja in v listinah župnega urada se omenjajo njegovi predniki pod imenom Suab že leta 1663. Za doktorja medicine je bil promoviran leta 1894, nakar je bil sekundarij v Ljubljani in operater v Gradcu. Svojo prvo zdravniško prakso je opravljal v St. Pavlu, od leta 1897 dalje pa je bil okrožni zdravnik na Vranskem. Leta 1900 se je nastanil kot praktični zdravnik v Celju. Od leta 1920 do 1922 je bil mestni fizik, nato pa srezki sanitetni referent. Kot tak se je zlasti brigal za reveže, ki so našli v njem najboljšega zaščitnika.

En sam delovni dan je bilo življenje dr. Antona Schwaba in vsled njegove velike skromnosti bi ostala njegova šestdesetletnica skoraj neopazena. Toda prevelik je uspeh njegovega dela in prevelika je hvaležnost slovenskega naroda in zato praznuje tudi slovenski narod njegov jubilej v trdni veri, da bo podeljnih dr. Schwabu še mnogo lepih dni v prid njegovemu narodu, za katerega je toliko storil in toliko žrtvoval.

Na mnoga leta!

Dunajsko pismo.

Pouk o Društvu narodov v naših šolah. — Nekaj iz najbogatejšega mesta v Evropi. — Slike I. Caučiga na Dunaju.

Prosvetni minister dr. Kumanudi priporoča vsem našim šolam pouk o Društvu narodov.

To je jako hvalevredno priporočilo, ki dokazuje, da pride včasih tudi iz Beograda kaj pametnega. In dr. Kumanudi je mož visoke kulture in pametno modernega naziranja. Na neoslovenskem kongresu v Pragi leta 1908 sva skupaj sedela in takrat sem imel priliko spoznati tega modernega Srbijanca, na katerem ni bilo prav nič — balkanizma.

Njegova odredba o pouku v naših šolah o Društvu narodov je izvrstno dopolnilo onega gibanja, ki se po vsem svetu združuje v ligo za Društvo narodov, o čemer sem že pogosto pisal v tem listu in neprestano drezal, da naj se ustanovi vendar že enkrat tudi v Ljubljani taka liga. (Je ustanovljena. Op. ur.) Kongresi, ki jih liga prireja in na njih razpravlja tudi o narodnih manjšinah, so končno naše rojake prisilili, da so tudi v Ljubljani ustanovili ligo za Društvo narodov. — Tako ligo imajo celo naši bratje v Italiji. — To pa seveda ni zamenjati s kongresi manjšinskih narodov, katerim doslej predseduje dr. Vilfan, česar nekje sicer tudi ne gledajo radi, ali morajo trpeti vsled svetovnoveljavne institucije...

Zedaj pa nekaj jako — resnega. Kdo za boga je povzročil razpust nemške lige za Društvo narodov v — Mariboru? Ali ste znoreli ali kali? Od vseh resničnih človekoljubov po svetu prihajajo kliči: Ustanovljajte lige, pridobivajte narode za vzvišene cilje Društva narodov, — a kjer živi več narodov v isti državi, naj ima vsaka narodnost svojo ligo, a vse lige v eni državi naj ustanove med seboj zvezo. — Tako je tudi v Italiji in slovensko-hrvatska liga je v zvezi z italijanskimi v Rimu.

* Zadeva je urejena in bodo imeli vsi Nemci v Jugoslaviji in ne mariborski posebej svojo ligo za Društvo narodov. — Op. ured.

Tako bi morali biti tudi v Jugoslaviji, kjer naj bi bila v Beogradu zveza lig za Društvo narodov. Nemška mariborska liga je imela predsednika dr. Morocuttija, torej uglednega očca za edino mogočo rešitev manjšinskega vprašanja, kakršna bi bila ravno za nas Slovence velika sreča. — Pa gredo in razpuste ravno to društvo, kar nam dela po kulturnem svetu naravnost sramoto in nam more edinele grozno škodovati. — Manjšinski voditelj na Dunaju me je poiskal in me vprašal, če smo v Jugoslaviji še pri pameti. In dejal mi je: Veste, mi vemo, da ta razpust ni delo Srbov, marveč je to maslo slovenskih srboljubečev, ki ne morejo in ne morejo dati miru, da nam neprestano kvarijo položaj v internacionalni borbi za narodne manjšine. Ravno Slovenci v Mariboru so dajali fašistom naravnost vzorce, kako treba drugoderce karnificirati, in ako je na Primorskem danes tako, kakor je, se imate zahvaliti mariborskim Slovincem, kajti ko so pri neki priliki omenjali odredbe o rabi jezika, o napisih itd., so nam poribali pod nos mariborske vzglede...

Z žalostjo v duši sem moral priznati, da je temu res tako. Še več moram priznati, da največji grešniki so ravno naši Primorci v Mariboru, ki se prav nič ne spominjajo na zlato načelo, da česar ne želite, da se bo godilo vašim preostalim rojakom doma, tudi vi ne delajte preostalom Nemcem v Mariboru. Čast onim, ki so pod gener. Maistrom razorali našo ledino, ali po dokončanem delu je bilo treba le še troho pameti. — Z razpustom nemške lige pa so naredili jako slabo uslugo naši splošni slovenski stvari in kar bojim se posledice za naše največje trpine.

Mnogokrat se govori o bogastvu Dunaja. Celo na znani sodni razpravi v Bernu proti dunajskemu mestu je prišel na vago argument one stavbe, v katero bi mogli nastaniti najmanj dve Ljubljani. — Pa vse to so zgra-

dili iz tekočih dohodkov. — Seveda je prišlo šele iz bernskega procesa prav do spoznanja, da je Dunaj lahko tako bogat, ko pa ima velikanske mestne naprave: železnice, plinarne in elektrarne, ki so se postavile iz najetih posojil leta 1902, 1908 in 1917 skoro popolnoma zastoj. Za plačilo vseh teh posojil ne morejo porabiti niti odpadkov, ki niso drugače nič vredni.

Ali največji dokaz o bogastvu današnjega Dunaja je bil podan v soboto z operno reduto. Celu Neue Freie Presse pravi, da je bila ta prireditev »unerhört luxuriös«. — Gledališče je bilo spremenjeno v diven vrt. Kar premore Schönbrunn na cvetu in zelenju, je bilo v najdivnejši izbiri v operi. Običajen prostor za gledalce je bil dvignjen na višino odra, tako da je bilo prostora za 4000 udeležencev. Da bi se reduta izplačala, je bilo računano na 3700 oseb, a jih je bilo skoro 300 več. Navadne vstopnice za gledalce so stale 50 šilingov ali 400 dinarjev. Za lože so se plačevale pravilne vsote. — Le štirje glavni konfekcijski zavodi so izdelali 1000 toalet za dame v povprečni ceni 4000 dinarjev. — Opis raznih takih oblek se čita kakor pravljica iz tisoč in ene noči, kajti posute in obšite so bile z dragim kamenjem, biseri in najdragocenejšim nakitom. Več mesecev je bilo dela za ženske in moške obleke, a več sto je bilo šivilj in krojačev zaposlenih. — Ena sama prireditev je dala torej dela in zasluzka neštetim pridnim rokam. A kar so

udeleženci na reduti sami potrosili za luksuz in za šampanjec, to presega naše pojmovanje o razkošju in potratnosti. — Doslej se Dunajčani niso upali s tako potratno na dan, a letos so prekosili Paris in London in Berlin. — Ali je vse to res verna slika gospodarskega stanja na Dunaju? Kdo naj to razsodi?

Prijatelje slovenske galerije slik utegno zanimati naslednje poročilce:

V krasni čakalnici generalnega ravnateljstva zveznih železnic na Schwarzenbergplatzu so tudi tri krasne slike umetnikov pred sto leti. Ena je Priamus, druga Odisej in Kirka, a tretja je menda Homer, ki čita s pergamentne dvema grškima damama. Slika je po priliki dva metra dolga in poldrugi meter visoka, postave so v skoro naravni velikosti. Način slikarje pa je tisti prijazni klasični način, ki nam navadnim zemljanom tako silno ugaja. Slika je naravnost krasna. Tudi okvir je umetniški izrezljan in bogato pozlačen. — Slikar pa je naznačen: F. Cauçig. — To je menda naš Kavčič.

Ako je temu tako, potem bi bila ta slika velika pridobitev za našo galerijo slik. — Morda bi se dal napraviti poskus zamenjave s kako sliko, za katero bi zopet Avstrijci imeli več interesa. Toliko na znanje onim, ki se zanimajo za našo galerijo v Ljubljani.

A. G.

Italija odgovarja s protiočitki.

Monstrska afeta je dokazala, da oborožuje Italija Madjarsko in da pripravlja vojno. Ker dejstev te afere ni mogoče utajiti, skuša sedaj Italija izbrisati svojo krivdo s tem, da očita nam oboroževanje. Namen teh očitkov je tako prozoren, očitki pa tako prazni, da jih objavljamo le radi njih kurioznosti in v dokaz, kako je naša propaganda vse premalo aktivna v primeri z italijansko.

Te dni je objavilo službeno glasilo primorskega fašizma, »Il Popolo di Trieste«, pod naslovom »Kako se vrši preskrbovanje Jugoslavije s francoskim orožjem« dopis iz Beograda z datumom 22. t. m., oddanega v iz Budimpešte 23. t. m., ki je šel potem po vseh fašističnih listih in se glasi:

»Dočim se v Italiji z jasnimi miroljubnimi nameni stori vse, kar je mogoče, da bi se v prijateljskem smislu razjasnili odnosi s Francijo in se v vsakem delu Evrope čuti ločnost in koristnost pozitivnih sporazumov med Parizom in Rimom, je vendar treba, seveda mirno upoštevati dogodek, ki bi zlasti, če bi jim jugoslovanski fanatizem pripisoval pretirano važnost, mogli vplivati na italijanske prekojadranske odnose in se tudi odražati na transalpinske (s Francijo).

K tej stvari spada brez dvoma neprestani dotok orožja, ki se iz Francije pošilja v Jugoslavijo.

Doznava nam, pr. z vso gotovostjo, da je v drugi polovici minulega meseca novembra neki francoski parnik izkrcal na Sušaku, kakor se je govorilo, neko število hidroplanov. Gre, kakor se zatrjuje, za parnik Teneriffe, ki ima dva tisoč ton in že poltretje leto sodeluje pri francoskih vojaških dobavah Jugoslaviji, vozeč med Marseillom in Jadranom.

Doznal sem, da so se leta 1925 parniki »Teneriffe«, »Manière« (? — vprašaj v izvirniku) in »Souvent« (? — tudi v izvirniku), ki baje pripadajo družbi »Messageries«, uporabljali za prevoz 700.000 francoskih pušk in primernega artiljerijskega materiala. Ali dočim je »Teneriffe« krenil v Gružo in je tam izkrcal neštivilno lahko orožje, sta ostala dva parnika težko orožje popeljala v Solun, kjer je luka bolje opremljena za izkrcavanje težkih topov in drugih težkih dobav.

Toda s to ogromno dobavo se ne bo izkrcala dobava francoskega materiala Jugoslaviji, in zares je »Teneriffe« prepeljal v Jadran velike topove iste vrste ter se more smatrati, da so drugi parniki vzporedno z njim nadaljevali isto med Marseillom in Solunom.

Na svojih voznih pristaja »Teneriffe« običajno v Gružo in nadaljuje potem vožnjo do Sušaka. V Gružo redno izkrcava strojnice, puške, municije, izmenjalne kose, material za vojašnice itd., dočim pa je za Sušak pridržano izkrcavanje aeroplanov. Doznava, da se aeroplani potem prekrcajo na jugoslovanske parnike in prepeljejo v Sibenik, Split, Kotor. Zrakopl. baza kotorska se je s temi dobavami zelo obogatila in prepevanje se nadaljuje.

Težka kriza nemškega poljedelstva.

V preteklem letu je uvozila Nemčija za 4 in pol milijarde živih, izvozila pa le za pol milijarde in je torej v tem oziru trgovinska bilanca deficitna za 4 milijarde mark, ali preko 50 milijard dinarjev. Vzrok te velike gospodarske krize je v inflaciji. Kmet, ki je dobil za svoje pridelke vedno manj vreden papir, je moral nakrat plačevati svoje investicije v zlatih markah. Zadolžitve je bila neizogibna posledica te izpremembe. In dejansko je bil koncem leta 1917 nemški kmet dolžan že 10 in pol milijarde zlatih mark. Samo v letih 1924 do 1927 so narasli kmetijski dolgovi za 7 milijard zlatih mark. Samo za obresti plačuje danes nemški kmet na leto 975 milijonov mark ali skoraj trinajst milijard dinarjev, več ko znaša ves naš proračun.

Seveda ni kriza poljedelstva v vseh krajih Nemčije enako velika. Najbolj trpe Vzhodna Prusija, Pomeransko in Meklenburško, kjer je tudi zemlja najbolj revna. V teh krajih je do 70 odstotkov kmetij zadolženih in v najnujnejšo pomoč je potrebnih 120 milijonov mark. Kriza je tako velika, da je bila lani predano dvakrat toliko zemlje ko leta 1913. Posledica vse te krize je tudi v tem,

da so v vseh teh pokrajinah pri zadnjih občinskih in deželnczborskih volitvah socialni demokrati zelo narasli.

Da prisloži težko prizadetemu poljedelstvu na pomoč, namerava nemška vlada znižati kmetijske davke, olajšati njih plačevanje in vse kratkoročne kmetijske dolge spreminiti v dolgoročne.

Težava pa je v tem, ker je vsa Nemčija danes zelo zadolžena in pride dan na vsakega nemškega državljanina še enkrat toliko dolga ko na francoskega, dočim je bila pred vojno slika ravno obratna.

**PRISPEVAJTE V FOND ZA
AKADEMIJO ZNANOSTI IN
UMETNOSTI IN ZA NARODNO
GALERIJO V LJUBLJANI,
NARODNI DOM — P. Č. R.
LJUBLJANA, ŠT. 10.535.**

R. A.

Misli k olepšanju bele Ljubljane.

II. PRIVATNA INICIJATIVA.

Zadnjič smo na kratko zarisali nekaj del, ki bi se brez pretežkega obremenjenja mesnih financ dala izvesti to leto, da se povzdigne še bolj ko dosedaj zunanja podoba našega mesta. Misli so padle, kakor doznavamo in z zadoščenjem ugotavljamo na rodovitna tla.

A vsa prizadevanja mestnega zastopstva bi bila nepopolna, če bi jih ne podpirala in podprla privatna iniciativa, predvsem naših hišnih posestnikov. V tem pogledu se mora priznati, da se je ravno v zadnjih letih tu zelo mnogo storilo. Zanimivo je, da se v zvezi s slabim časom in pretežkim bremenom, pod katerimi je slovenski in posebno še ljubljanski hišni posestnik, to veselje, to hrepenenje po lepoti, po ličnosti zunanjske poraja pretežno tam, kjer je mesto dotični trg, dotično cesto in ulico uravnalo, tlakovalo ali drugače olepšalo.

To veselje in ta ponos, imeti in pokazati ličen dom, je tipično za našo Slovenijo. Čistost in red sta ona krajevna napisa, ki označujeta bolj ko vsaka meja prihod v ozemlje Slovenije. Zato je bilo naše mesto od starine naša »Bela Ljubljana«; zato naj bi bil ponos vsakega ljubljancana, da je njegova hiša res del Bele Ljubljane, blesteč se v vedno prenovljeni čistosti, dosledno opravljen in popravljen od strešne opeke preko žlebov in obodov do kleti!

Zdi se, da so v društvu ljubljanskih hišnih posestnikov, delujočega pod vodstvom uvidnega in modernizirajočega njegovega predsednika, močne struje na delu, ki to tipično slovensko, čestokrat podzavestno hrepenenje organizatorstvo udeležuje. Napredek v preteklem letu je tako lep in močan, da ga ni moč prezreti. Naj navajamo samo nekaj primerov prenovljenih hiš:

Na Kongresnem trgu: Lavrenčičeva in Beiwiceva ter Svetinova hiša, v Selenburgovi ulici umetniško izvršeno prenovljenje Koslerjeve hiše, ki se sedaj prikazuje v vsej svoji stari lepoti, izvrstno prenovljeno Verovškovo hišo na Dunajski cesti, delno prenovljeni Kolizej (lastnik Fr. Hajnrihar), lično prenovljena Kancova hiša na vogalu Dvorskega trga in Zidovske ulice, pravilno prenovljena Prelogova (prej grofa Barboja) palača v Gosposki ulici (v nasprotju s banko Slavijo), dobro prenovljena palača Kmetijske družbe na Turjaškem trgu, prenovljena Pangracova in Naglasova hiša istotam, prenovljeno Freljovo hišo v Salendrovi ulici, celo vrsto prenovljenih hiš (pravilno prenovljenih) z varovanjem starega sloga — v nasprotju s Tavčarjevo) na Bregu, prenovljeno nekdanjo šenklaško župnišče na Vodnikovem trgu, dalje Hribarjevo hišo v Gradišču, Golobovo hišo v Wolfovi ulici, celo vrsto prenovljenih hiš na Sv. Petra cesti, popolnoma prezidana Vodnikova hiša na vogalu kolodvorske in Slomškove ulice itd. itd.

Res, prava sveta jeza je prišla nad ljubljanske hišne posestnike, ko so videli svoje vsled vojnih in povojnih razmer zanemarjene hiše ob lepo urejenih cestah in ulicah. Prav tako! Radujemo se tega poleta in moramo kar najtopleje želeči, da se prime še onih dokaj maloštevilnih, ki se še pomišljajo. Take hiše so n. pr. (ker smo obzirni, označimo le imena — ulice) št. 1 in 10 na Gosposvetki cesti, št. 6 v Selenburgovi ulici, št. 7, 12, 14 in 32 na Dunajski cesti, št. 10 na Kongresnem trgu, št. 10 na Bleiweisovi cesti, št. 10 v Vegovi ulici in od javnih poslopij drž. moško in žensko učiteljske na Resljevi cesti, poslopje 3. drž. gimnazije v Beethovni ulici in vojvode Mišiča vojašnico na Taboru. Tudi Čitalnica in tovarna kisa Vodnikovih dedičev v Šiški ste zelo potrebni temeljite prenovitve.

Upamo za trdno, da se iniciativa lastnikov vseh tu navedenih poslopij loti čim-

preje olepšanja svojih objektov, sebi v čast, Ljubljani v kras in ponos.

Ko govorimo o privatni inicijativi, ne smemo zamolčati še enega činitelja, ki je v zadnjem času zelo pripomogel k olepšanju mestnega lica, to je naše trgovstvo s svojimi vedno lepšimi izlozbi. Izložba predstavlja okus in bogastvo ne samo prodajalca, ampak tudi kupca, ki ondi razstavljene predmete kupuje, ona je znanik duševne in gmojne kulture kraja, ki se kaže, posebno prihajajočemu tujcu. Zato je prav, da smo se začeli v zadnjem času tudi za lepoto in okusno opremo izložb zanimati. Kakor sploh nagibamo k metodičnemu delu, tako se je v dobi razvijajoče se specializacije tudi ta panoga med nami tudi že literarno obdelala. L. 1926 je že izšla v Celju prav izvrstna knjižica »Izložbeni aranžer« izpod peresa in v založbi Franceta Kolbeza, ki v kratkem in jasnem slogu podaja vsa potrebna pojasnila in navodila ter jim pridaje tudi nazorne slike. To knjižico našim trgovcem kar najtopleje priporočamo.

Ze preje je pokazala modna trgovina J. Kette na Aleksandrovi cesti, kako je treba aranžirati velikomestno izložbo; njej so sledile cvetličarna Korsika, trgovine Peter Kozina & Ko in P. Magdič istotam, potem trgovina J. Bonač, Nove Založbe in A. Stanula v Selenburgovi ulici, J. C. Mayer v Stritarjevi ulici, A. Krisper in H. Suttner, Karl Soss in J. Eberle ter prodajalna mesne elektrarne na Mestnem trgu, knjigarna Kleimayer & Fed. Bamberg na Miklošičevi cesti, J. Gorec & Co. in cvetličarna Hvala na Dunajski cesti; a tudi obrtniki so sempatja ustvarili vzorne prodajalne lokale, tako mesarija in prekajevalnica Slamič na Gosposvetki cesti, trvdka J. Naglas v Cevljarski ulici, pekarna Bizjak v Prešernovi ulici itd. in prav posebno tovarna kandidatov R. Hribar v Gradišču.

Glede izložb smo danes približno tam, kjer smo bili glede zunanjsine hiš pred petimi leti — šele v začetku razvoja, a ta razvoj obeta mnogo, če bo v tem pravcu napredoval. Branjarje in »botege«, kakor smo jih bili vajeni še vsepovsod ne samo v predmestjih, ampak celo v Prešernovi ulici, Dunajski cesti, na Starem trgu, na Sv. Petra cesti se umikajo onemu srednjemu tipu malomestnih izložb, kakor jih vidimo še danes na Mestnem trgu, Starem trgu itd. Velika šipa sicer še prevladuje, a prostor za njo je prav skromen, na njem je vse brez pravega sestava in okusa razpoloženo ali obešeno, prostor zvečer le borno ali sploh nič razsvetljen. Vendar prodirajo te izložbe v strnjene vrste v prejšnja predmestja in jih pretvarjajo polagoma v zvezi z dobrim tlakom in močno počestno razsvetljavo v prave mesne dele. Strnjena vrsta prodajalen z lepimi izložbami poživlja, povzdiguje in plemenitjuje dotični mestni del. Ravno letos so izložbe zmagovito prodrle na Sv. Petra cesto do križišča Resljeve ceste, po celi Dunajski cesti (s preustrojenjem pritličja dolge hiše Tomažičevih dedičev) do križišča s Tavčarjevo ulico, po Gradišču do križišča z Gregorčičevo cesto in deloma tudi že po Poljanski cesti.

Želji bi bilo, da v glavnem mestnem delu, ki je označen po tu označenih žariščih progah, izginejo vse one male predpotopne, mnogokrat nečedne, slabo razsvetljene in starinskih neprijazne botege, kakor jih je nekaj še na Dunajski cesti, v Prešernovi in Selenburgovi ulici, na Starem trgu in na Sv. Petra cesti, na Gosposvetki in Rinski cesti in drugod ter da se nadomeste z modernimi, svetlimi, snažnimi in dobro razsvetljenimi lokali in izložbami.

Poglavita načela, ki veljajo za izložbe pa so:

1. Da je snažna, da se torej vsaki dan čisti.

2. Da ni prenatrpana, sicer izgleda kakor skladišče.

3. Da je dovolj razsvetljena, na večer z močno toda če le mogoče posredno, torej zakrito razsvetljavo.

4. Da se varuje v njej harmonija barv, da se torej odtenki barv uvrste po načelu komplementarnih barv (ultramarin in oranžasto, vijoličasto na rumeno, rdeča na zeleno, travnatozelena na karmin vijoličasto, modrozeleno na škrlatnordečo itd. Paziti je tudi na nasičenost barv, ker se z večjo jakostjo ene barve zmanjša vtis druge barve.

Od nečistih barv (to so one, ki jih ne najdemo v solnčnem spektru), ki nastanejo s pomešanjem črne barve, gre siva izvrstno k temnordeči ali temnozeleni, rjava k vijoličasti ali svetlozeleni itd. Čut za barve je talent, ki je prirojen. Kdor ga nima, naj se obrne na slikarje, izložbene arhitekto ali izložbene aranžerje.

5. Izložba se mora pogosto izpreminjati, da se prvič blago v nji pod vplivom solnca, prahu itd. preveč ne pokvari, drugič pa, da ostane za naš nervozni in spremembe željni rod vedno zanimiva in privlačna, da mu nudi, kakor plakat, vedno kaj novega.

6. Izložba pa naj ne bo kričava. Soliden trgovec opuša napise kakor: skoraj zastoj, danes je zadnji dan, pod lastno ceno. Posebno ljubljansko občinstvo, kojega oster in kritičen razum je znan, se s tem trajno ne da privabiti.

Ali veš?

IV. 25 vprašanj.

1. Kaj pomeni m. p.?
2. Koliko približno tehtajo kurje jajce?
3. Kaj je paradokson?
4. Kako se imenuje dobiček, ki ga izplačujejo akcijske družbe?
5. Kje je bil Mohamed rojen?
6. Kako se imenuje morski roparji v Sredozemskem morju?
7. Katera morska ožina vodi iz črnega morja v marmarsko morje?
8. Kaj je pakton?
9. Kje leži Etna?
10. Kateri znameniti govornik starega veka je imel jezikovno napako?
11. Kaj pomeni izraz »atična sol«?
12. Kdo je izumel strelodov?
13. Kaj pomeni beseda »bitanga«?
14. Kako se imenuje španski narodni junak?
15. Iz česa se pridobiva bencin?
16. Kje nazivljejo plesalke bajadere?
17. Kaj je parizar?
18. Kaj je avtopsija?
19. Kako se imenuje pravo ime filmske igralka Pola Negri?
20. Kako se imenuje glavno mesto Perzije?
21. Kedaj je dobilo mesto Byzanc ime Konstantinopol?
22. Kako se imenuje Konstantinopol danes?
24. Kaj je juta?
25. Kaj je nasprotje od serenade kot glasbene oblike?

Sport.

JUGOSLAVIJA : EDINSTVO 1 : 1.

Beograd, 28. januarja. Včeraj se je vršila tekma med Jugoslavijo in Jedinostvom, ki se je končala z rezultatom 1 : 1.

1000 borcev nastopi v San Moricu. V San Moricu prihaja vsak dan več tujcev, tako da se bodo za časa iger morali vpeljati posebni vlaki. Samo igralcev in delegatov bo čez tisoč, ki jim bodo tisoči gledalci iz najboljših mednarodne družbe dali zanimivo obiložje. Olimpijska skakalnica, ki je veljala 200.000 frankov, se že pridno uporablja, ravno tako stadion na ledu, proga za bobsleighe je lepo izpeljana, pa tudi nevarna skeleton-proga, Cresta run, je v najboljšem satnju. Za 250

prijavljenih poročevalcev je pripravljen hotel Victoria. Največje zanimanje vlada za tek vojaških patrolj, ki se vrši 12. februarja. Devet narodov je prijavilo vdeležbo za to tekmo, po večini evropske države, ki imajo smuške in gorske vojaške oddelke. Leta 1924 je zmagala Švica, ki bo pa letos imela težko stališče, ker bo nastopila tudi norveška in ker tudi druge države svoje tekmovalce energično trenirajo. Seveda bodo prišli v poštev samo izraziti gorski oddelki, ker bodo morali tekači na 20—30 km dolgi progi premagati višinsko razliko od 800 do 1000 m. Razsodišče bo sestavljeno iz enega švicarskega generala in štirih častnikov, od katerih bodo trije vzeli iz vdeleženih narodov, četrti pa bo Švica. Vsaka patrolja bo štela enega častnika kol vodnika in tri moče, od katerih je eden lahko podčastnik. — Namen patroljnega teka je, da se vnaprej določena proga, ki bo pa šele na predvečer bojnega dneva objavljena, kolikor mogoče hitro preteče in da patrolja strnjena reže cilj. Obledena je patrolja tako, kakor predpisuje reglement dotične armade. Patrolja mora imeti ves rezervni material seboj; vsak defekt mora tedaj popraviti iz lastnega ter ne sme pri drugih pomoči niti iskati niti jo sprejeti. Posluževati se tudi ne sme kož in drugih pripomočkov, ter mora celo progo preteči na smučeh. Start se izvrši v presledkih 3 minut v vrsti, ki jo je določil žreb. Placement se določi po času, ki ga je rabil zadnji moč patrolje. Vsaka patrolja mora zadnji kilometer teka v strnjeni vrsti preteči, tako da tekom 30 sekund strnjena reže cilj.

Širite »Narodni Dnevnik«.

To in ono.

TROCKIJEV PRIHOD V TAŠKENT.

V pondeljek je prispel Trocki po teden dni trajajoči, samo s kratkim odmorom v Samari in Orenburgu prekinjeni vožnji, v Taškentu v Turkestanu. Spremljala ga je vso pot vojaška eskorta. Iz Taškenta se mora, da pride v Vierni ali Almalo, kamor so ga poslali, ker ni železnice, še 800 km daleč deloma peljati z avtomobilom, deloma pa jahati.

Na posameznih postajah so se odigrali, kot poročajo potniki, pretresljivi prizori, ki so bili tembolj ginitivji, ker so se podali njegovi prijatelji, ki so mu prirejali ovacije, očividno v veliko nevarnost. V Rieznu, prvi večji železniški postaji za Moskvu, je pričakovalo Trockega klub strogim protidredbam oblasti, sredi noči na kolodvoru več tisoč oseb. Kljub vojaškim stražam in kljub temu, da se niso izdajale peronske karte, temveč so imeli dostop na peron samo potniki, je bil peron nabito poln. V Trockijevega vlaku so ugasnili vse luči, Trocki sam je bil obdan od policistov. Med množico je bilo videti predvsem dijake in druge mlade ljudi, pa tudi mnogo žensk. Vlak se je pripeljal v temi. Takoj nato se je pojavil Trocki pri oknu. Ko so ga pozvali, da naj govori, je položil prst na usta. Ljudstvo je razumelo, da ne sme govoriti. Videti je bil bolehen, ljudje so menili, da ima hudo vročico. Vzklikali so mu, toda Trocki ni odgovoril. Nenadoma je zaklical nekdo: »Trocki bo govoril.« Nastala je grobna tišina, vsi pogledi so bili obrnjeni proti Trockemu. Toda množica je čakala več minut zaman: Trocki je zrl molče nanjo. Bil je tragičen prizor. Od vseh strani se je začelo ihtenje in pritenjen jok. Končno se je približala Trockijevemu vozu skupina mladih ljudi. Hoteli so udrati v voz, češ da se hočejo od Trockega kot njegovi osebni prijatelji posloviti. Trockijeva straža jih je potisnila nazaj. Napetost pa je nevarno naraščala. Vsak hip je bilo pričakovati, da pride do nasilnosti. Trocki je stal nepremično ob oknu. Samo od časa do časa je skušal množico z gestami pomiriti.

Ko se je jel vlak čez nekoliko časa po-

Modno pismo.

Večerna toaleta. Material crêpe roman, barva ivoire. Gornji del toalete je lahko iz zlatih čipk ali pa iz istega materiala, okrašenega z biseri, kristali ali pa s štrasom.

Druga večerna toaleta iz črnega crêpe satina.

Za predpustne maškarade prinašamo par modelov okusnih mask:

Orientalisti princ ima ogromen svilen tunban, oranžne barve s črnimi pikami, široke hlače in svetlomode svile, na vratu par koljiev. Bluza je bele barve, hlače so lahko tudi zlate barve.

Obleka seljakinje iz rmenega satina in belega monselina.

Dva okraska za na glavo: gosja glava in pajac.

Beneški kostum iz črnega in belega satina, Trioglat klobuk, na suknji pentlja iz črnega somota, okoli klobuka dolg zlat ovoj.

Plavica: Oprsje in glava iz rmenega somota, suknja v obliki lističa je iz trdega materiala (tafet ali tarlatan), rmen ali bele barve.

Maček Feliks je ves iz črnega pliša. Okrasek glave za masko Indijanca. Okrasek je iz poslikanega kartona.

Vse te okusne modele napravimo lahko sami doma. Prihladni so tako za odrasle ko za otroke.

mikati dalje, so vzklikali ljudje Trockemu v slovo. Mnogi od njih so tekli še nekoliko časa za vozom, v nadi, da vjamejo od Trockega kljub vsemu kako besedo, dočim so jeli ostali preklinjati Trockijeve sovražnike. Bati se je, da te demonstracije ne bodo ostale brez kazni.

Charlie Chaolin.

— Enako kot opazujem občinstvo v kinematografih ali gledališčih, da vidim kaj je zanj smešno, skušam tudi opazovati na ulici, da odkrijem smešne prizore. Nekega dne sem šel mimo gasilne postaje ravno v trenutku, ko je prišlo poročilo, da nekeje gori. Videl sem, kako so gasilci prihitali napol zaspani od vseh strani, sedli na brizgalnico in odhiteli gasiti. V trenutku sem si predstavljajo celo vrsto komičnih možnosti. Videl sem se v sladkem spanju nevedočega, da gori. To vsakdo razume, kajti vsakdo rad spi. Predstavljal sem si, kako v svoji mrzlični naglici delam neumnosti z gasilskimi konji, kako rešim iz ognja junakinjo, a potem padem z brizgalnice in več drugih enakih smešnih dogodkov. Vse sem si dobro zapomnil in pozneje uporabil v filmu »Gasilec«. Če onega dne ne bi bil slučajno videl, gasilcev, sploh ne bi bil prišel na to idejo.

— Neki drugič sem hodil gor in dol po premikajočih se stopnicah. Takoj mi je prišlo na misel, da bi to izrazil kot smešen prizor v enem svojih filmov, in slednjič sem to tudi storil v filmu »The Floorwalker« (Charlot kot prodajalec).

— Enkrat sem gledal bokerski match in prišel na idejo filma »Charlie kot šampion«, v katerem sem jaz mali človek premagal velikana s pomočjo konjske podkve, ki sem jo skril v svojo rokavico.

Neki dan sedim v restavraciji in naenkrat opazim gospoda nekaj metrov proč od

: Pikantna tihotapska afera na Poljskem. V zadnjem času so ugotovili carinski organi, da se vtihotaplja v Varšavo velike množine obleke in drugih garderobnih predmetov. V zvezi s to konstatacijo je bil te dni v Varšavi aretiran zastopnik dunajske tvrde Neunhall, Kerner. Kerner je vse priznal. Pri

pregledu njegovih stvari v prvem varšavskem hotelu »Bristol« je prišlo na dan, da je imel Kerner trgovske zveze z osebami iz najedličnejših varšavskih krogov. Eden od računov je bil izstavljen na par tisoč dolarjev, kar dokazuje, da se je delalo na debelo. Med drugim so bili s Kernerjem v zvezi: biv-

ši finančni minister in poznejši predsednik finančnega odbora Zdziechowski, knezi Lubomirski, Radziwill, Drucki-Lubecki in več drugih knezov in grofov. Kljub temu, da te osebe niso vedele, da so stvari utihotapljene, je izzvala afera v Varšavi ogromno senzacijo.

mene, ki se mi, ko ga pogledam, prijazno nasmehlja ter mi kima v pozdrav. Mislim sem, da hoče možak biti prijazen z menoj in zato sem delal isto kot on. Minuto pozneje se mi je spet smehljalo in jaz kot vljuđen človek sem ga prijazno pozdravil. On pa je spet začel jezno gledati. Jaz tega njegovega obnašanja najprej nisem razumel. Šele ko sem se obrnil, sem opazil, da je njegova prijaznost veljala dekletu, ki sedi za menoj. Prizor sem si pa zapomnil in nekaj mesecev pozneje sem ga uporabil v filmu »Charlie v zdravilišču«.

— Nekaj drugega, čisto človeškega, kar pogosto uporabljam je dejstvo, da ljudi javnost nasprotja in presenečenja v svoji zabavi. Znano je, da ljudi občinstvo boji med dobrim in slabim, med bogastvom in revščino, med srečo in nesrečo, da se rado smeji in joka, in to oboje v presledku par minut. Nasprotje vzbuja pri publiku zanimanje in zato se ga neprestano poslužujem. Če me zasleduje policijski stražnik, igra ta vedno vlogo nerodnega in težkega možaka, medtem ko sem jaz lahek in gibčen, ter se mu zmuznem med nogami. Če me kdo tepe ali suje, je to vedno gromen človek, tako da v nasprotju s svojo malenkostjo vzbujam vedno sočutje javnosti in vedno skušam spraviti v nasprotje moje resno obnašanje in smešnost dogodka.

— Imam srečo, da sem majhen in da lahko na ta način izražam cel kup nasprotij. Vsakdo ve, da ima majhen zasledovan človek simpatije množice vedno na svoji stra-

ni. Vem, da publika stoji vedno na strani slabšega in zato to svojo slabost še poudarim s tem, da stisnem rame ter gledam žalostno in preplašeno. Vse to je pantomina, toda, če bi bil malo večji, bi prav težko vzbujal sočutje, tako pa publika, čeprav se mi včasih smeji, vendar sočustvuje z menoj.

— Na vsak način pa je treba skrbeti za to, da je nasprotje zelo dobro izraženo. Tako na primer sem v filmu »Pasje življenje« igral vlogo farmerja. Zato sem si mislil, da bi bilo smešno, da se nahajam sredi velikega polja, da vzemem eno samo zrno iz svojega žepa, ter ga vsadim na ta način, da napravim s svojim prstom luknjo, ter vtaknem seme vanje. Zato sem naročil enemu svojih sodrušnikov, da poišče farmo, kjer bi se odigral ta prizor. Našel jo je, toda jaz se je nisem poslužil, in sicer iz čisto enostavnega vzroka, ker je bila mnogo premajhna in ne bi bila dovolj pokazala, kako bedasto je moje počenje, da vsakokrat zasadam samo po eno zrno. To bi bilo sicer smešno v primeri z majhno farmo, toda na farmi, ki meri petindvajset hektarjev je povzročil prizor ogromen smeh radi nasprotja med mojim sistemom sajenja in velikostjo farme.

— V isto vrsto kot nasprotje stavim presenečenje. V splošni kompoziciji svojega filma ne iščem sicer sama presenečenja pač pa skušam usmeriti vse svoje kretnje tako, da učinkujejo presenetljivo. Vedno skušam na nov način ustvariti nekaj nepričakovane. Če sem prepričan, da je občinstvo mame, da bom šel po ulici peš, potem nena-

doma skočim v voz. Če hočem povzročiti pozornost kakkega človeka, mu ne potrkam na ramo z roko in ga tudi ne pokličem kot je to splošna navada, temveč mu porinem svojo palčico pod pazduho in ga tako prijazno opomnim nase. Prava zabava zame je, si predstavljati kaj pričakuje publika in potem storiti ravno nasprotno. V enem svojih filmov, v »Izseljencu« me zapazi občinstvo v prvem prizoru globoko sklonjenega preko ladjine ograje. Vidi se samo moj hrbet in krčevito gibanje mojih ramen, tako, da je publika prepričana, da imam morskoro bolezen. Če bi jo tudi imel, bi bila velika napaka, kaj takega kazati v filmu. V istini sem namenoma varal občinstvo, kajti ko se zravnjam, potegnem na trnku ribo iz vode in občinstvo zapazi, da se je motilo, da nisem imel morskoro bolezn, temveč sem se samo zabaval z ribolovom. To je tako presenečenje, da se ves kino začne na glas smejati.

— Obstaja pa še druga nevarnost in to je ta, da hoče biti igralec preveč smešen. Pri nekaterih gledaliških igrah in filmih se gledalci toliko in tako prisrečno smejejo, da so slednjič čisto izčrpani. So igralci, ki strmiijo za tem, da pred njimi dvorana umira od smeha, jaz pa imam rajši, če je smeh porazdeljen. Mnogo bolje je, če se gledalci dva ali trikrat iskreno nasmejejo, kakor pa če jih igra neprestano zabava, ali pa je ves smeh osredotočen samo na eno mesto in traja več minut.

(Dalje prih.)

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun poštne hranilnice št. 14.257.

reg. zadr. z neom. zav.

Brzjavke: »KMETSKI DOM«. Telef. št. 2847.

V LJUBLJANI -- Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje.

DAJE:

Posojila na vknjižbo, proti poročilu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v sekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

OBREŠTUJE VLOGE

na knjižice čistih 6% brez odpovedi. Večje stalne vloge in vloge v tek. računu po dogovoru.

PRESKRBUJE:

Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čake in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

URADNE URE:

Vsak delavnik od 8. do 12.1/2, in od 3. do 4.1/2.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Najboljši šivalni stroj je samo „Gritzner“ in „Adler“ za dom, obrt in industrijo. — Najlepše opreme. — „Novost“ je damska pisalna miza pri:

Josip Petelinc Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Pouk vojenja brezplačen.

Najnižje cene.

15 letna garancija.

VINOCET

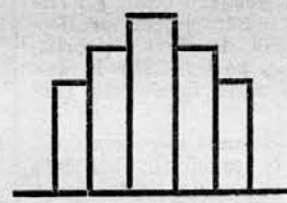
tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahlevajte ponudbo. 1-1 Telefon št. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstr.

SALDA-KONTE, ŠTRACE, JOURNAL, ŠOLSKO ZVEZKE, MAPE, ODJEMALNE KNJIŽICE, RISALNE BLOKE ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

K. T. D.

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA 6/II.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

» GROM «

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzjavkami »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresno pošiljke.

Oglašujte v Narodnem Dnevniku.

MALI OGLASL

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

Šivilja,

dobro izurjena, išče službe. Gre šivati tudi na dom. — Naslov v upravi lista.

Koks - Čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 2056

Proda se

lepa, srebrna, starinska moška verižica in ura, primerna za narodno nošo. — Natančnejše se izve v upravi lista.

Najvarneje in najugodnejše se nalaga denar pri pupilarnem zavodu, ki obstoji že 64 let

CELJSKA MESTNA HRANILNICA

V CELJU, KREKOV TRG (v lastni palači pri kolodvoru)

Prihrankom rojakov v Ameriki, denarju nedoletnih, ki ga vlagajo sodišča, ter naložbam cerkvenega in občinskega denarja, posveča posebno paznjo.

Za hranilne vloge jamči poleg premoženja hranilnice

ŠE MESTO CELJE

z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Hranilnica daje posojila na zemljišča, po najnižji obrestni meri. Vse prošnje rešuje brezplačno.